

Biblioteca Pública i Arxiu Històric de Maó

Dossier de premsa 2020

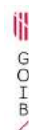
CONSELL INSULAR
DE MENORCA
DEPARTAMENT DE CULTURA, EDUCACIÓ,
JOVENTUT I ESPORTS

35
anys

Xarxa
de Biblioteques
de Menorca

CONSELLERIA
DE FONDS EUROPEUS,
UNIVERSITAT I CULTURA

16. ANNEXOS

ANNEX 1. INFOGRAFIA DE LA TASCA DE L'ARXIU I LA SECCIÓ MENORQUINA

Un cicle entorn als clàssics com 'Cumbres borrascosas'

J.M.M.

«Grans llibres, grans autors i grans lectors a disposició dels oïents en una activitat molt especial», es diu des de l'organització de la Xarxa de Biblioteques Públi-

ques de Menorca per anunciar que comença el cicle «Clàssics amb els ulls tancats», un cicle de lectures i xerrades entorn a algunes de les grans novel·les del segle XIX i on Josune Arriaran, Tori Cantamisa, Ana Haro, Jordi Odri i

Lluís M. Todó llegiran els inicis de grans obres literàries i després introduiran als assistents a la vida, obra i època de qui les va escriure.

El cicle s'inicia demà dijous 23 de gener a la biblioteca de Sant Lluís (20h) amb «Cumbres borrascosas» (1847) d'Emily Brontë (1818-1848) per Ana Haro. L'acte es repetirà el 31 de gener a la biblioteca des Castell. El segon en entrar en escena serà el 24 de gener a la biblioteca de Ciutadella (20 h) «Ana Karèrina» (1877) de Leo Tolstoi (1828-1910) per Jordi Odri, que el 31 de gener també es farà a la biblioteca d'Alaior.

L'escriptora i periodista Ana Haro iniciarà el cicle. Foto: GEMMA ANDREU

Il·lustració 1: 22,01,20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

INTERNET • La Xarxa de Biblioteques de Menorca posa en marxa el blog #bibliconfinats, per potenciar el servei digital de promoció a la lectura i impulsar recursos a través de les xarxes socials

Biblioteques per alleujar el confinament

Joan Mascardó M.

Compartir «recursos i vivències en aquest temps extraordinari de confinament i biblioteques tancades al públic». Aquest, juntament amb potenciar el servei digital de promoció a la lectura, és un dels objectius principals del blog #bibliconfinats, nascut per part de les biblioteques de l'illa a través de la Xarxa de Biblioteques de Menorca, després d'uns dies de romandre closes al públic i amb el personal bibliotecari treballant a porta tancada amb la gestió d'aquests espais culturals, les col·leccions i els serveis.

Un dels apartats d'aquest blog acabat de néixer és el de «Biblioteca digital», dedicat sobretot a la difusió dels recursos digitals literaris i culturals en general, gratuïts i que de cada dia creix en nombre, procedents, la majoria, de plataformes de pagament que els alliberen perquè tothom hi pugui accedir durant aquestes setmanes.

Així, hi ha des d'un recull de música, pel·lícules, llibres i jocs fins a museus en línia (com el Bri-

Els préstecs pendents de devolució no s'han de tornar: queden renovats fins reobrir

► Tant per part de la Xarxa de Biblioteques de Menorca com de les diferents biblioteques públiques de l'illa, que treballen a porta tancada al públic fins a nou avís, s'ha difós a través de les xarxes socials que si fa dies que es tenen llibres, pel·lícules o discs en préstec i pendents de devolució, no s'ha de patir per tornar-los ni és necessari telefonar per canviar la data. Açò perquè tots els préstecs han quedat renovats fins a la reobertura de les biblioteques. També, a través de la plataforma de préstec de llibres electrònics eBiblio Illes Balears es pot descarregar-se lectures gratuïtes.

Continguts. Entre els continguts del nou blog de la Xarxa de Biblioteques de Menorca hi ha la possibilitat, a l'apartat 'Poesia de confinament', de gravar-se recitant un poema, per crear un vídeo pel Dia de la Poesia, que és el 21 de març.

Foto: GENIA ANDRÉU

tish Museum, el Museu Vaticani o el Prado i el Louvre), passant per audiolibres i podcasts, música (per exemple amb el Metropolitan de Nova York o la Berliner Philharmoniker), representacions de teatre (a través de la Teatroteca del Centro de Documentación Teatral de l'INAEM) o diferents llibres, revistes i audiolibres.

Es des d'aquest darrer apartat des d'on es pot accedir a la plataforma de préstec de llibres electrònics eBiblio Illes Balears, havent-se de descarregar l'aplicació a través del nombre de carnet de la biblioteca (també han editat una mena de tutorial a l'apartat de vídeos).

A tots els continguts del blog #bibliconfinats s'hi pot accedir a través de la pàgina web de la Xarxa www.bibliomenorca.net

A la vegada, al mateix #bibliconfinats s'ha habilitat un apartat «Poesia de confinament» per tal que les persones que ho desitgin es gravin recitant un poema, amb la idea, a partir d'aquestes accions individuals, de crear un vídeo per al Dia de la Poesia, que és el 21 de març. Ahir ja hi havia penjat dos vídeos de persones que reciten versos, de «La vaca cega» de Joan

Maragall i de «Besades de fum» de Torneu Truyol.

A poc a poc, la intenció també és que, al corresponent apartat, s'hi vagin afegint gravacions de persones llegint contes o fragments d'obres, amb la participació virtual dels clubs de lectura, «així com totes les iniciatives que vagin sorgint i que es puguin fer per incentivar la lectura», s'apunta des de la Xarxa de Biblioteques de Menorca. I és que des de la Xarxa «es vol convertir el confinament en una oportunitat per llegir més i salar amb productes culturals i d'oci al nostre abast». A tots els continguts del blog s'hi pot accedir a través del web www.bibliomenorca.net.

L'òpera 'La Bohème', ajornada fins al novembre a Maó

JMM.

En un comunicat fet públic ahir per part del Comitè Executiu de la Fundació Menorquina de l'Òpera i l'Associació Amics de s'Òpera de Maó, provocat «davant els esdeveniments de salut pública que s'estan vivint i el progrés de la situació del Covid-19», les entitats anuncien la decisió d'ajornar fins al mes de novembre l'estrena de la representació de «La Bohème», inclosa

dins la 49a temporada d'òpera.

La decisió de l'organització es justifica en el sentit que «malgrat que la representació estava prevista pels dies 29 i 31 de maig al Teatre Principal de Maó, tant la producció com la majoria de cantants i direcció artística com musical provenien d'Itàlia, un dels països més afectats actualment per aquesta crisi».

Aquesta circumstància «fa impossible preveure ara mateix quines conseqüències podria tenir

davant els compromisos adquirits i per açò s'ha hagut de prendre la decisió d'ajornament sense renunciar a mantenir aquest títol operístic dins l'any 2020».

La producció

Aquesta «Bohème» és una producció de la Fondazione Teatro Regio di Parma i és el madrileny José Miguel Pérez Sierra qui l'ha de dirigir en la part musical, mentre que la part escènica ha d'anar a càrrec de l'italià Massimo Gasparon.

Els solistes que hi han de participar, amb la música de l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears i el Cor Amics de s'Òpera de Maó acompanyant-los a l'escenari, són Aitana Hernández, Maria Mudryak, Alessandro Luongo, Maria Monzó, Joan Martín Royo, Nicola Olivieri i Fernando Latorre.

Els premis des Diari amplien termini

JMM.

Per mor de la situació extraordinària creada amb la declaració de l'estat d'alarma per frenar l'expansió del coronavirus, i també per facilitar que es presentin més originals als concursos, des de MENORCA • «Es Diari» s'ha decidit ampliar el termini de presentació d'originals als Premis de Narració Curta i Poesia lila de Menorca que organitza, i que inicialment havia d'acabar aquest divendres 20 de març i que ara s'allargarà fins al proper 4 de maig.

A la vegada, aquesta ampliació del termini farà que s'hagi de concretar un nou calendari per a la lectura prèvia dels originals, la reunió del jurat qualificador i del lliurament dels premis, dades que es donaran a conèixer més endavant d'acord amb l'evolució dels esdeveniments.

Enguany, en una convocatòria que arriba als 27 anys d'història en la narració i als 7 en la poesia, el jurat qualificador estarà format per Pau Fàber, Diego Dubón, Carme Cloquell, Fàtima Anglada, Inma Pitaluga, Rubén P. Abenza i Josep Pons Praga.

Il·lustració 2: 18.03.20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

LECTURA • Los datos recogidos para la elaboración de la memoria correspondiente a 2019 de la Xarxa de Biblioteques de Menorca confirman la tendencia al auge de los préstamos virtuales frente a los físicos

Lo digital sigue ganando terreno en las bibliotecas

Rubén P. Atienza

La memoria de la Xarxa de Biblioteques de Menorca correspondiente a 2019 aún está en proceso de elaboración, pero la nueva política de acción de esa red para incrementar el volumen de información e interacción con el público durante el estado de alarma ha propiciado que ya hayan trascendido algunos datos interesantes. El más significativo, en palabras de la coordinadora de la Xarxa, Joana Garau, avanza que se confirma la tendencia en el capítulo de préstamos de «la bajada de los indicadores presenciales y el aumento de lo virtual».

Una inclinación de la balanza que se está acentuando en los últimos días por culpa del confinamiento y el crecimiento en buena medida del préstamo de libros digitales, una cifra que está previsto que se dé a conocer en breve. En lo que se refiere al análisis del año pasado, mientras que el préstamo físico se mantuvo rondando los 138.000 títulos, el despacho digital se incrementó en cerca de un millar hasta situarse en los 3.660.

Aumenta la demanda de e-books y también la oferta: frente a los 2.250 documentos digitales que salían reflejados en la memoria de 2018, el año pasado la cifra ascendió hasta los 3.621. Un crecimiento que roza el 54 por ciento. Por contra, los fondos físicos se redujeron en 2019 en 40.860 unidades, fijados ahora en 271.589.

Como consecuencia lógica, el

Dos usuarios en la Biblioteca de Ciutadella utilizando el servicio informático. Foto: ARCHIVO

número de visitas presenciales a las diferentes bibliotecas de los municipios de la Isla también sigue bajando. En 2019 se perdieron unas 20.000, lo que deja la cifra en 264.169. En el caso de la web, el volumen se mantiene más o menos estable, en torno a los 130.000.

En lo que se refiere a un análisis sobre el funcionamiento del servicio en general, Garau sostiene que están «satisfechos» y que los centros de lectura y préstamo de Menorca se mueven en parámetros que van «en consonancia con los de otros territorios». Aun-

En solo un año se ha doblado el número de aparatos informáticos en la Xarxa, que han pasado de 87 a 187

que desde la Xarxa son conscientes de que para crecer hay que seguir trabajando, como ya están haciendo, en el campo digital. Sirva como dato significativo que el número de aparatos informáticos disponibles ha pasado en un año de 85 a 187.

Eso sin dejar de apostar por la

consolidación de otro de los campos que mejor respuesta están teniendo por parte del público, como es la organización de actividades. El año pasado fueron 599 y llegaron a 10.908 personas. Cabe recordar, en ese sentido el gran éxito que está teniendo una propuesta como la de «Els clàssics, amb els ulls tancats».

Como resumen global, decir que la Xarxa cuenta con 47.228 usuarios con carnet de biblioteca, el 50,5 por ciento de la población de la Isla; aunque en 2019 solo 13.352 lo utilizaron para gestionar el préstamo de un libro.

Entrevistas para fomentar la lectura

R.P.A.

La Xarxa acaba de lanzar la nueva campaña «Biblioficcions. Aficiona't a la lectura» a través de su portal web Bibliomenorca. Se trata de una iniciativa que gira en torno a las entrevistas a autores y autoras de Menorca, o que estén

vinculados a la Isla, realizadas en cada una de las bibliotecas de los ocho municipios.

El poeta Ponç Pons es el protagonista de la primera «videocapsula», filmada en el centro de lectura de Alaior, donde el autor habla sobre su pasión por los libros y lo que representan en su vida.

Una presentación que termina con la elección y recomendación de tres obras.

«Biblioficcions» tiene por objeto la promoción de la lectura, además de los autores locales, una apuesta que está enmarcada dentro del programa de actividades especiales para celebrar el 35 aniversario de la creación de la Xarxa de Biblioteques de Menorca. Se trata de una acción que se ha adelantado en el calendario «clada la excepcionalidad que vivimos actualmente», señalan en una nota de prensa.

Ponç Pons, en un plano de la primera entrevista del programa. Foto: X.B.

Los más prestados

ADULTOS

Laetitia Colombani, la estrella de 2019

► «La trenza», uno de los fenómenos editoriales de 2017, se convirtió el año pasado en el libro más prestado en la Isla. Un trabajo firmado por la novelista, directora de cine, actriz y guionista francesa Laetitia Colombani.

INFANTIL

Greg no falla entre los más jóvenes

► La serie de libros escritos por el también dibujante Jeff Kinney es un valor seguro entre los lectores más pequeños. La inagotable saga triunfó en las bibliotecas de Menorca con su entrega número 12, «La Escapada».

Il·lustració 3: 29,03,20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

COVID-19 • El gestor cultural menorquín Jaume Gomila lidera en la Isla un trabajo que toma como base un modelo utilizado en Malta • El resultado se conocerá el 6 de abril

Un estudio analiza el impacto del virus en el sector cultural

Rubén P. Atienza

El pasado 20 de marzo fue, en palabras del gestor cultural menorquín Jaume Gomila, «un día histórico para la cultura del planeta». Profesionales de los cinco continentes en ese campo se reunieron virtualmente con el objetivo de concretar un plan de acción para el sector cultural y creativo que aporte soluciones a la situación que se está viviendo por culpa de la crisis sanitaria actual. Un foro en el que Gomila tomó parte y sirvió para llegar a tres conclusiones principales: la necesidad de velar por la sostenibilidad del servicio público, la supervivencia de la industria y la profesionalidad y el fomento de la participación y el voluntariado.

Un trabajo que en Menorca está sirviendo de base para realizar un estudio más detallado sobre el impacto del covid-19, y que también toma el ejemplo de un territorio con el que durante los últimos tiempos se han estrechado los lazos culturales, Malta. La encuesta realizada allí por el colectivo Culture Venture, dirigido por Toni Attard, es el modelo tomado aquí por Gestió Cultural y la Associació d'Educació d'Adults de Menorca, entidad que preside Gomila.

Desde hace una semana se viene invitando a los diferentes sectores

Jaume Gomila (en el centro), junto al gestor cultural de Malta, Toni Attard. Foto: TIM BRUNAUER

artísticos de la Isla a responder a un cuestionario que permita establecer cuál es la situación que se está viviendo. El plazo termina justamente hoy, y hasta mediodía de ayer habían participado 170 personas. A partir de ahora comienza el periodo de análisis, que concluirá con la elaboración de unas conclusiones que se harán

Gomila considera clave que se propicien mesas de diálogo entre los sectores público y privado y las entidades ciudadanas

públicas el 6 de abril.

Un documento en el que se in-

cluirá un conjunto de recomendaciones «desde nuestra modesta posición», apunta Gomila, quien pone el acento en la importancia de que se establezcan mesas de diálogo en las que tengan representación los sectores público y privado y también el tercer sector, es decir, el integrado por las entidades que surgen del empuje de la ciudad-

El Govern elabora un documento sobre la situación provocada por la crisis sanitaria

► La conselleria de Cultura del Govern balear, a través del Institut d'Estudis Balearics (IEB) y el Institut d'Indústries Culturals (ICIB), ha elaborado un material informativo sobre las consecuencias más importantes que pueden afectar al sector cultural ante la situación de excepcionalidad como consecuencia de la expansión de la covid-19. En el citado documento se pueden consultar las respuestas a lo que se consideran las preguntas más frecuentes en la actualidad, y además se proporciona los contactos de los interlocutores del sector cultural con el Govern. En total, se responde a una decena de cuestiones consideradas de interés, como los plazos de presentación de solicitud de subvenciones, el pago de ayudas pendientes, la posibilidad de acogerse a convocatorias extraordinarias de ayudas estatales o autonómicas, entre otros asuntos de interés. El correo de contacto es dgcultura@gculturbalears.

na. La base de un plan ambicioso que, más allá de solucionar la situación actual, apunta alto: «Queremos cultura los 365 días al año en los ocho municipios», sostiene Gomila, quien cita el proyecto de la designación de Menorca como región gastronómica europea, de la que fue promotor, como ejemplo a seguir también para la cultura.

La bibliotecas ofrecen el préstamo gratis de películas digitales

R.P.A.

Los usuarios de la Xarxa de Bibliotecas de Menorca y del resto de bibliotecas públicas de Balears pueden acceder de forma gratuita al préstamo digital de películas a través de la aplicación eBiblio. Se trata de una plataforma, que también ofrece la posibilidad de acceder sin coste alguno a libros, revistas, y audiolibros, operativa desde 2017 en todas las comunidades autónomas.

Explican desde la Xarxa que, como consecuencia del cambio de hábitos en el consumo de material audiovisual y la situación actual de confinamiento, las bibliotecas han experimentado durante la última semana «un aumento espectacular» en la demanda de servicios digitales, gestionados a través de eBiblio.

Conscientes de la situación, explican en un comunicado, que las administraciones competen-

Fotograma de «Techo y comidas», uno de los filmes españoles disponibles.

tes de Balears han aumentado la dotación económica destinada para este año a la plataforma con la intención de adquirir más libros e incorporar el préstamo de películas a través de eFilm.

Para poder disfrutar de los

servicios mencionados hay que tener carnet de usuario en cualquiera de las bibliotecas de la Xarxa y tramitar el alta en eBiblio, algo que durante la cuarentena se puede hacer tanto por correo electrónico como por teléfono.

La actividad de los usuarios de Balears a través de eBiblio se ha triplicado durante las dos últimas semanas

no. Por otra parte, las personas interesadas en obtener un carnet de biblioteca pueden hacerlo a través del portal bibliomenorca.net.

Gran demanda

Entre el 16 y el 29 de marzo, se dieron en alta en el servicio de eBiblio en Balears 518 usuarios y se tramitaron 1.877 préstamos. Según explican desde la Xarxa, los indicadores se han triplicado respecto al mismo periodo del año pasado. El número total de usuarios en el Archipiélago es de 4.439.

Il·lustració 4:01.04.20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

LETRES • Un año después de estrenarse en la novela policiaca, la maestra, música y escritora publica en este singular Sant Jordi «Corazón tan negro», un nuevo caso de Giuseppe Caravaggio

Ana Gomila confina a su comisario

Lluís Vergés

El año pasado Ana Gomila publicó su primera novela policiaca en la que daba a conocer al comisario Giuseppe Caravaggio. Ahora, la profesora, música y escritora, ha aprovechado el encierro por el estado de alarma para escribir «Corazón tan negro», un nuevo caso en el que su personaje, ahora jubilado, también vive confinado por la pandemia.

Admiradora de las tramas de las novelas de Agatha Christie, la autora menorquina ha ideado un argumento propio de la gran dama británica de la novela policiaca en el que el comisario debe resolver un crimen por teléfono, siguiendo las pistas que le da su antiguo ayudante, el subinspector McCormick.

Simbolismos

«Hace tiempo —afirma Gomila— que quería hacer una continuación de «Un acto reflejo», mi primera novela. Mis amigos me preguntaban por qué no explotaba

«Ahora no puedo tocar con 'Gaudium', pero canto canciones turcas»

► Ana Gomila es miembro del grupo musical Gaudium et Musica, especializado en música antigua, principalmente medieval y renacentista. El coronavirus ha provocado, como al resto de formaciones, un parón forzoso en sus actuaciones. Así el concierto que preparaban para el pasado 21 de marzo en el local de la Asociación de Vecinos de Es Castell, municipio donde tiene la sede el grupo, tuvo que ser cancelado por el estado de alerta. Durante su confinamiento, además de escribir, Ana Gomila no pierde su buen humor y sigue cantando y ahora, señala, le ha dado por las canciones turcas.

Clausura con creatividad. Ana Gomila ha aprovechado los días de confinamiento para escribir su segunda novela, en la que su principal protagonista, el excomisario Caravaggio, también está confinado para protegerse del coronavirus.

el personaje de Caravaggio. Tenía algunas ideas para seguir relativas a los personajes, pero me faltaba la chispa inicial de la trama para poder comenzar hasta que en los primeros días de confinamiento vi una serie que me dio la clave.

Para la autora, el misterio es solo la excusa para que el lector se interese por la obra, pero lo importante para ella es el estudio de personajes, de ambiente y la dimensión simbólica.

Esta novela breve, aunque algo más extensa que la anterior, está situada en los tiempos actuales, momento en que se producen varios crímenes. Un hospital jue-

Encerrado en su casa por la pandemia y ya jubilado, Caravaggio ayuda a resolver el caso por teléfono

ga un papel muy importante en el enigma que ha de resolver McCormick con ayuda del ya jubilado Caravaggio, un ya expoliado aficionado a la lectura de novelas policiacas y a pintar perros y gatos. Se trata además de un enigma vinculado a unos hechos del pasado. El ambiente en el que se mueven los personajes es británico aunque en ningún mo-

mento la novela deja clara la localización, que solo está definida en el caso de Sabina, la esposa de Caravaggio, que está de viaje en Turquía y que, en esta ocasión con un papel más importante, se comunica por teléfono con su marido.

El título, «Corazón tan negro», evoca la novela de Javier Marías, «Corazón tan blanco», que a su vez es un eco de un verso de Lady Macbeth, en la tragedia de Shakespeare, sin embargo, Gomila apunta que en este caso es literal en la novela alguien tiene un corazón negro. El libro aparecerá en formato electrónico por Sant Jordi.

Un Sant Jordi a redossa amb deu hores d'activitats

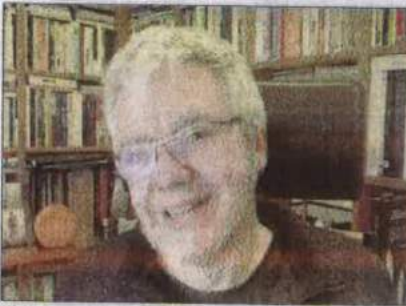
LPDR

L'escriptor Màrius Serra col·labora amb el «Sant Jordi a redossa» que Menorca viurà dijous. Ho fa anunciant una jornada que, com bé diu la paraula, serà des de casa, però no per açò amb menys moviment cultural i orientat al món dels llibres i les lletres.

Aquest Dia del Llibre serà especial i per açò s'està acabant de preparar una programació ben extensa,

d'11 a 21 hores, a través de la pàgina web santjordiarebossa.cat i del canal de Youtube on s'emetrà en directe diferents esdeveniments.

Sílvia Pons i Cristian P. Coll col·laboren amb el Consell en la coordinació d'aquesta programació que té com a principal finalitat «reivindicar la cultura com a eina i manera per a superar el confinament». Una manera «d'alimentar les inquietuds amb un projecte que, segurament, no seria possible

Màrius Serra, en el missatge presentant les darreres hores.

si no fos per aquesta situació», explica Cristian P. Coll.

Està previst que en les properes hores es donin a conèixer els detalls de la convocatòria amb la qual col·laboren els ajuntaments, la Xar-

xa de Biblioteques de Menorca, entitats, associacions, col·lectius.

El matí estarà més orientat als més petits, amb contes i música infantil, i s'aniran incorporant presentacions de llibres; un recital

L'escriptor Màrius Serra participa en la promoció d'aquest Dia del Llibre que reivindicarà, més que mai, el paper de les lletres

poètic amb una vintena de poemes, com Pere Gomila, Àlex Farré, Damià Rotger, Anna Maria Tícolat, Carlos Minuchín, Josune Arriarán o Xec Florit. S'emetraran documentals, sobre glosat amb Soca de Mote, sobre el Poetry Slam Menorca, o amb fons de l'Ardu d'Imatge i So de Menorca. Els llibreters, és clar, també participaran fent recomanacions o explicant i presentant les seves llibreries, i també hi ha previstes connexions en directe amb Mallorca o Eivissa. Els ajuntaments oferiran cada un diferents propostes i es comptarà amb la presència de personatges destacats.

Il·lustració 5: 20.04.20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

DÍA DEL LIBRO • La gran fiesta de las letras, lejos de suspenderse, se traslada hoy a internet con el programa «Sant Jordi a redossa» como principal propuesta: diez horas de contenidos culturales y cerca de 150 vídeos

Librerías. Cerradas desde hace semanas por el estado de alarma, están viviendo un Sant Jordi diferente. A la izquierda, Dolors Boadella empaquetando algunos encargos en vaDllibres. Sobre estas líneas, el escaparate diseñado por Sa Catòlica en Mád. Fotos: JOSEP BAGAR GOMILA / SQ

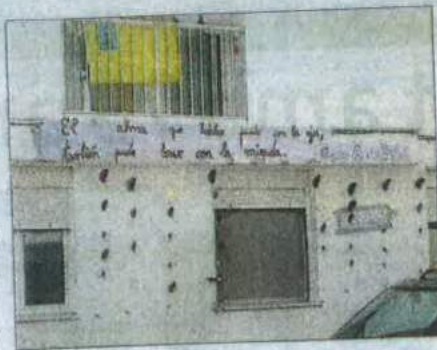
Sant Jordi se refugia en la red

Rubén P. Allerza

Ante la imposibilidad de celebrarse en la calle, Sant Jordi se refugia en la red. Así, la covid-19 trastoca los planes habituales del Día del Libro pero no impide que llegue al público. Una tendencia a nivel mundial, la digital, que en Menorca tiene su máxima expresión en el programa «Sant Jordi a redossa» impulsado desde el área de Cultura del Consell insular y que cuenta con la colaboración de los ayuntamientos de la isla, la red menorquina de bibliotecas y el sector de los libreros.

Será un Sant Jordi distinto, aunque no sin contenido. Para ello se ha preparado una programación especial que se prolongará hoy a lo largo de diez horas, desde las 11 de la mañana hasta las 9 de la noche a través de la página web habilitada para la ocasión (santjordiredossa.cat) o el canal del evento en el portal YouTube. Una jornada cultural cuya oferta ronda los 150 vídeos, que arrancará con un cuentacuentos de Raquel de Manuel y terminará con la proyección del concierto homenaje a Traginada grabado en el Teatre Principal el 17 de enero de 2019.

Cartel en el que se combinan los contenidos previamente grabados con otros a través de conexiones en directo, siempre con la actriz Laia García como presentadora y maestra de ceremonias. Ella introducirá al público a contenidos como un recital poético

Felicitación especial. Los libros no salen hoy a la calle, pero la gente se acuerda de que se trata de una fiesta especial. Prueba de ello es esta fotografía en la que una vecina de Es Castell ha decorado la fachada citando a Gustavo Adolfo Bécquer. Foto: VA.

del que serán partícipes una veintena de voces, un glosat dinamizado por Soca de Mots, un corto documental sobre el Poetry Slam insular o la emisión del documental «25 anys fet Camí Menorca. Reserva de Biosfera», entre muchos otros. Parella en la que gran parte del protagonismo recaerá también sobre libreros y bibliotecarios, además de en algunas de las voces más reconocibles de la literatura y poesía insular, como Pau Farié, Josep Maria Quintana, Ponç Pons, Maite Salord, Esperança Camps o Joan Pons.

También llegan interesantes propuestas desde los ayunta-

mientos, como la invitación de la biblioteca de Es Mercadal a compartir en las redes sociales el resultado del taller virtual de rosas o la propuesta para que todo el mundo aporte su grano de arena a la redacción de «El gran conte de Sant Lluís» (elcontede-santlluis.wordpress.com). Reseñable también la acción que llega desde el Institut Menorquí d'Estudis, que ofrece 15 vídeos en los que invita a la lectura de algunos de los títulos que ha editado la

El Gobierno baja al 4 por ciento el IVA de los libros electrónicos

► El anuncio, que se realizó el pasado martes, también afecta a la venta de revistas y periódicos digitales, productos que junto a los e-books estaban sometidos a un 21 por ciento. De esta forma se equipara al tipo impositivo de esos mismos productos en papel. Cabe recordar que se trata de una medida fiscal que formaba parte del acuerdo programático del Gobierno, que ahora se ha visto acelerada ante la situación de crisis actual.

mano de sus autores.

Un día sin libros en la calle pero con los libreros en mente. Como en el resto de los sectores,

también se avecina un futuro incierto por culpa de la crisis económica. Sant Jordi supone, de media, un tercio del negocio anual, que se completa con las campañas de Navidad y verano. Las previsiones de una temporada turística, si llega, difícil hacen que todo sea aún más incierto. «El panorama es complicado. La peli-

cula ha cambiado y ahora habrá que reinventarse», apunta la responsable de vaDllibres, Dolors Boadella. Por su parte, la propietaria de Sa Catòlica, Susana Quinero, pide un ejercicio de «empatía» y «la apuesta por el comercio local» antes de recurrir a internet como mercado.

Para comenzar a salir de la situación, y con el objetivo de tener un detalle con los clientes habituales, Quinero y Boadella, ofrecen desde hace unos días el servicio de envío de libros, una entrega a domicilio que por ejemplo también está proporcionando el GOB con sus títulos propios. Otros negocios admiten encargos para que el cliente pase a recogerlos cuando termine el confinamiento.

Una manera de fidelizar a un lector que en tiempos de cuarentena se está viendo obligado a tirar más que nunca del libro electrónico. La defensa de un servicio más personalizado frente al creciente negocio de los grandes portales de venta de internet. Y a medio camino entre ambos formatos figuran iniciativas sin ánimo de lucro como la biblioteca Textos.info, impulsada por el menorquín Eduardo Robay y que precisamente hoy cumple cuatro años. Ante la situación excepcional que vivimos, ofrece la posibilidad que los visitantes de la web (www.textos.info) puedan regalar virtualmente y a coste cero los títulos de su catálogo. Una colección formada por más de 2.000 referencias que ya son de dominio público.

Algunas tiendas de libros comienzan a hacer frente a la crisis con el envío de pedidos a domicilio

Il·lustració 6: 23.04.20

SANT JORDI

LA FIESTA DEL LIBRO

Un acto reflejo
Ana Gomila Domènech
AUTOEDITADO
► El último caso del comisario Caravaogio, intriga a lo Agatha Christie desde la Isla

Somiant
Varios autores
AUTOEDITADO
► Libro infantil de Pilar Borrás con ilustraciones de Pol Marban y texto de Fátima Anglada

Pau faner, fabulador
Varios autores
IME
► Resultado sobre el papel de la Jornada de estudio al autor organizada por el IME

Libros dedicados
Diego Prado
EDITORIAL ANEXO
► «Crónicas apresuradas sobre escritores y literaturas», una colección de semblanzas

Ariola
Damià Rotger
ADIA EDICIONS
► Poemario con el que el menorquín ganó el Premi Bernat Vidal i Tomàs 2018

Vornito
Maria Daben
AUTOEDITADO
► Opera prima de la joven poeta menorquina, que también responde como (Tras) Tocada

Les pedres Marxon
Varios autores
FUNDACIÓ LITICA
► Paisajes y oficios de la piedra según Anna M. Bagur, Federica Mahieu, Laetitia Lara

Arenal
Joan Aram
NEOPATRIA
► Joan Pons estrena pseudónimo para su estreno en la novela policíaca

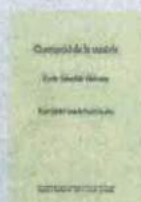
Los amantes...
Ruth Gutiérrez
ARTEZBAU
► «Los amantes sobre-humanos», la arriesgada obra que ganó el Premi Born 2018

Dog
Sam G.C.
ASTRONAVE
► Lecciones caninas para aprender inglés destinadas al público más menudo

Corrupció de la matèria
Carles Carreras
IME
► Viaje por la vida de Andreu Avel·li Verdaguier Liambias, un ilustrado del siglo XX

Roma aprende a...
Nuria Pons Comellas
EDITORIAL MENORCA
► «Roma aprende a leer y a escribir» es un cuento infantil divulgativo sobre la dislexia

Premi llibre de Menorca
Varios autores
EDITORIAL MENORCA
► Incluye los títulos ganadores: «La pequeña tienda» y «Fenòmens psicoambientals»

Detall d'Art
Carlos Jiménez
IME
► Recopilación de 51 artículos publicados en «Es Diari» por el experto en arte.

Llibres de combat
Josep Maria Quintana
PAGES EDITORS
► Viaje literario por las corrientes de pensamiento que reflexionan sobre la religión

Guia de Arquitectura
Joan J. Gomila
COMIB
► Reedición, revisada y ampliada, de un repaso clave a la arquitectura de la Isla

Els ullastres de...
Ponç Pons
QUADERNS CREMA
► Obra fruto de un viaje a Nueva York del autor menorquín más internacional

Variacions amb...
Armand Escandell
NEOPATRIA
► Recopilación de haikus escritos en su mayor parte a lo largo de 2019

Poemes constel·lats
Diego Riera
EDICIONS TALAIOTS
► Nueva incursión de Riera en el mundo de la poesía, ilustrada por Jordi Periañez

Les escoles rurals
Adolf Sintès
SAUBA
► El reconocido articulista se centra en su última obra en recuperar las escuelas del olvido

R.P.A.

Puede que ya haya leído alguna de las buenas críticas que circulan del último libro de Ponç Pons, «Els ullastres de Manhattan», pero difícilmente se podrá hacer todavía con una copia. La idea es que la obra, que ya existe físicamente como tal, estuviera en las estanterías de las librerías en una fecha tan señalada como la de hoy, pero la covid-19 ha trastocado todos los planes. Y quienes han recurrido a portales de venta en internet se han encontrado con la respuesta de «no disponible», tal y como reconocía ayer el propio autor.

La irrupción del virus ha echado por tierra la planifica-

Un Día del Libro con menos títulos

ción de un buen número editorial, que en muchos casos han optado por redefinir las estrategias de sus campañas de lanzamiento de novedades. En otros casos, el proceso se ha visto interrumpido en un punto intermedio, el de la distribución. Eso es precisamente lo que ha ocurrido con el que era el gran título reservado por el

Institut Menorquí d'Estudis para la fiesta de Sant Jordi, la edición de «Descripció geogràfica i estadística de l'Illa de Menorca», una de las obras más conocidas de C.F.H. Lindemann.

Con el mismo problema se ha encontrado el último estudio firmado por Adolf Sintès, «Les escoles rurals oblidades

de Menorca», que también por culpa de la pandemia permanecerá en sus cajas a la espera de cómo evoluciona la situación sanitaria.

Títulos que el abril que viene sí estarán en el Catálogo de Ediciones Menorquinas que cada año publica el departamento de Cultura del Consell insular, y que ayer difundió en su ver-

sión correspondiente a 2019. Lo hizo a través de un número especial de la revista «Àmbit», un trabajo coordinado a través del Servei de Patrimoni Documental y la Xarxa de Biblioteques de Menorca.

El catálogo es una clara muestra de la gran variedad de publicaciones que vieron la luz el año pasado. «Hay variedad y calidad, propuestas para todos los gustos e intereses», explica en un comunicado el conseller de Cultura, Miquel Àngel Maria, quien por otra parte señala que, en tiempos de confinamiento, el documento supone una buena herramienta para «escoger una buena lectura menorquina y encargarla en una librería cercana».

Il·lustració 7: 23.04.20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

SANT JORDI

LA FIESTA DEL LIBRO

Una librería preparando entregas en Es Castell para Sant Jordi. Foto: DAVID ARQUIMBAU / EFE

La Floristería Marian, en Ciutadella, se ocupó de que no faltaran rosas. Foto: JOSEP BAGUR GOMILA

Las letras combaten el virus

Rubén P. Atienza

Lo que a menudo muchos ven como la principal amenaza para el mundo editorial tradicional, internet, se convirtió ayer, durante el Día del Libro, en el reducto para su defensa. La imposibilidad de celebrar un Sant Jordi como es habitual, saliendo a la calle, propició que la fiesta se trasladara al mundo digital. En Menorca el encuentro tuvo lugar en el marco de un programa especial bautizado como Sant Jordi a redossa.

Foto por el que a lo largo de sus diez horas de emisión continua pasaron cientos de personas, que aprovecharon la ocasión para charlar entre ellas y de paso desearse un feliz Sant Jordi. Un encuentro virtual pero muy real y en el que tuvieron cabida un amplio abanico de propuestas culturales, todas ellas hilvanadas por la actriz Laia García, que ejerció como incansable presentadora.

No será el de este año un Sant Jordi memorable por culpa del coronavirus y las restricciones que ha impuesto, pero sí una fiesta para el recuerdo. De hecho, quien ayer no tuviera oportunidad de disfrutar de los cerca de 150 eventos que se programaron podrá rescatarlos a través de la página web creada para la ocasi-

Feliz Sant Jordi. Los siempre idílicos escenarios recreados por el pintor menorquín Marc Jesús, con el azul marca de la casa como tono principal, se han visto este año afectados por un coronavirus disfrazado de dragón.

sión (santjordiredossa.cat) o en el canal del mismo nombre dentro del portal Youtube.

Por Sant Jordi a redossa pasaron un buen número de conocidos rostros. Autores como Esperança Camps, que aprovechó para hablarnos de esos libros que tiene pendientes por leer, o Pau Faner, quien adelantó información sobre títulos que tiene previsto editar en los próximos meses. También participaron artistas de fuera de la Isla, aunque

muy vinculados a ella, como es el caso de la actriz Angels Gonyalons que se conectó para leer el poema «Carta de Nadal a mon pare», de Ponç Pons, quien tampoco quiso perder la ocasión de participar en este atípico Sant Jordi.

No faltó la música en la fiesta (Leonmanso, Rita Barber, Anna Ferrer, Guillem Soldevila) ni algunas aportaciones de corte teatral con rostros muy reconocibles dentro del panorama artístico insular. Pero también contribuyeron con su grano de arena personas que trabajan para proyectos culturales como las bibliotecas o el Arxiu de Imatge i So, muy presentes en la programación que fue coordinada por la comunicadora Silvia Pons Seguí y el equipo técnico de Es Far Cultural.

Fuera de la red, Sant Jordi sobrevivió ayer también gracias a muchas li-

brerías reconvertidas en negocios de entrega a domicilio y floristerías que despacharon rosas por encargo. La guinda, una invitación lanzada por las bibliotecas de Menorca: «Por Sant Jordi, pide el libro que quieras, si no lo tenemos, lo compraremos en las librerías de la Isla», anunciaron a través de las redes sociales. Una muestra de apoyo a un sector que dependen en gran parte las ventas realizadas en una fecha tan señalada como la de ayer.

Esperança Camps y Pau Faner, ayer en Sant Jordi a redossa. Foto: DM

El Ayuntamiento de Maó convoca el Premi de Narrativa des de Casa

► Con el fin de promover la creatividad artística en tiempos de confinamiento, el Ayuntamiento de Maó hizo ayer pública la convocatoria del Premi de Narrativa des de Casa Vint Vint. Un certamen en cuyas bases se informa de que los participantes (todas las personas residentes en la Isla) pueden enviar su particular crónica del confina-

miento o una creación literaria relacionada con la cuarentena. La extensión máxima será de 2020 palabras y las obras se pueden entregar en formato pdf por correo electrónico (desdecasa2020@ajmao.org). La fecha límite es el 30 de mayo y se otorgará un premio único de 500 euros en cada una de las modalidades.

Il·lustració 8: 24.04.20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

REOBERTURES • L'anomenada desescalada començarà l'11 de maig amb les visites a les instal·lacions museogràfiques • Els préstecs i devolucions de llibres també estaran permesos, igual com l'accés als arxius

Museus i biblioteques, l'inici del desconfinament cultural

Isaac Pons de Rosa

El Museu de Menorca i les biblioteques de l'illa seran, si res no canvia, les primeres instal·lacions culturals que reobriran. Així consta en la planificació del govern central per al desconfinament. Uns plans segurament massa optimistes com asseguren per exemple des de teatres i cinemes.

La data del 4 de maig prevista per a reobrir els arxius es veu inviable des de l'Arxiu Històric de la Biblioteca Pública de Maó. El seu director, Pau Salort, que admet que «no esperàvem que fos tan prest», creu que l'arxiu i la biblioteca no obriran fins dia 11 de maig (inici de la fase 1). I serà, en qualsevol cas, per a les biblioteques de tota Menorca i només per a préstecs i devolucions i amb «circuitos per entrar i sortir» i amb les mesures de seguretat garantides, i intentant comptabilitzar-ho amb el dret al teletraball del personal.

La Xarxa de Biblioteques de Menorca, reunida ahir, tracta temes com el de les mesures per garantir la higiene. Per exemple, aplicant una quarantena als llibres que tornin els usuaris. «Quedaran set dies en cabes de dipòsit», el temps que minimeix el virus en el paper i el curt.

Quant a les faïes següents de desescalada, quan es permetin les consultes, les biblioteques reduiran

El Museu de Menorca preveu obrir, en principi, l'11 de maig. Foto: AFOU

seients per respectar els aforaments fixats i, de cara al juliol i l'agost, Salort espera recuperar o fer algunes activitats al carrer (projeccions de documentals, conferències).

Museu de Menorca

La principal institució museogràfica de l'illa tindrà autorització per obrir les portes als visitants l'11 de maig. Data que es podria endarrerir alguns dies mentre s'adeqüen els espais a les normatives sanitàries. «Treballarem per a poder obrir, però ho hem de fer amb totes les mesures de seguretat, amb un terç de l'aforament i tenint guants i mascarines per al públic i els treballadors» per a «minimitzar riscos», apuntava ahir la directora del Museu de Menorca, Carolina Desel, qui recorda que els museus no podran fer activitats complementàries. «Reprogramem tots els actes i intentarem fer-ne de nous», i ja s'ha decidit que l'exposició sobre Joan Flaquer s'allargarà més enllà de l'octubre, «fins al febrer o el març de l'any que ve».

Per altra banda, els amants al setè art no ho tindran fàcil i segurament hauran d'esperar més enllà del 26 de maig que preveu el govern, per anar al cinema. Ho creuen des dels Cinemes Canal Salat, on Andreu Torres recorda que «les distribuïdores no estrenaran pel·lícules si no han aixecat el confinament a Madrid i Catalunya», ni

5 d'agost, l'objectiu del Teatre Principal: Es Born, pendent de la inauguració

► Al Teatre Principal no compten en apujar el teló, almenys, fins el 5 i el 6 d'agost. Seria amb la Dansa Menorca Gala. Obrir abans, a partir del 26 de maig com preveu el govern, «és inviable econòmicament, sobretot amb les companyies que venen de fora i amb un terç de l'aforament; apunta la gerent de la sala, Àngela Vallès. «Hi ha teatres que parlen de posar marcapins entre el públic i el crec que el teatre s'hi va per guair i ha de ser satisfactori. Per açò, a Maó i en sala s'estudien propostes a faire llurel, el teatre no obrirà fins a l'agost. I ara més que mai apostant pels artistes i les companyies d'aquí».

A Ciutadella, la covid-19 afecta la inauguració del Teatre des Born. Per al regidor de Cultura, Andreu Cardona, és prioritari inaugurar, quan no hi hagi límits d'aforament, i s'intentarà després rubricar espectacles suspesos.

si «estan a un terç de l'aforament». Els Cinemes Ocinax es reanien ahir al comunicat de premsa publicat per la Federació de Cines de Espanya, on xifren en més de 100 milions d'euros les pèrdues dels exhibidors i reivindicaven ajudes concretes. Així mateix, l'entitat ha elaborat un protocol de seguretat per al retorn a l'activitat: venda electrònica d'entrades i sense efectiu en taquilles amb màsques, gels hidroalcohòlics, controls d'aforament o més neteja.

MUSEUS

► El govern central situa l'inici de les visites als museus a l'11 de maig. El Museu de Menorca intentarà obrir aquest dia, però només si disposen de les mesures de seguretat.

BIBLIOTEQUES I ARXIS

► L'Arxiu Històric de Maó no podrà obrir el 4 de maig. Almenys serà dia 11, igual com la biblioteca i aplicant protocols de seguretat només hi haurà servei de préstecs i haurà quarantena per als llibres retornats.

TEATRES

► El 26 de maig és la data fixada des de Madrid, però al Teatre Principal i al Teatre des Born ho veuen inviable. A Maó, perquè és insubornable econòmicament, a Ciutadella, perquè volen inaugurar la sala amb l'aforament complet.

CINEMES

► Les sales d'exhibició veuen difícil que les distribuïdores estrenin pel·lícules si a Catalunya i Madrid es manté el confinament. L'aforament reduït limita molt les recaptacions.

Cees Nooteboom, guardonat amb el Premi Formentor

IP.D.R.

El novel·lista, poeta i assagista Cees Nooteboom (la Haia, 1933), ha estat reconegut amb el prestigiós Premi Formentor de les Lletres 2020. Una distinció que rep aquest vesí de Sant Lluís per «haver desbordat amb la seva incansant creativitat el límit que proposen els gèneres literaris».

Els membres del jurat, reunits via telemàtica des de Nova York,

Barcelona, Mallorca i Edimburg, i havent analitzat l'obra literària dels autors que es disputaven la distinció, van considerar plenament justificat concedir-la a Nooteboom, «un escriptor viatger que ha fet del nomadisme una actitud filosòfica, estètica i espiritual que transcendeix les fronteres i revela la naturalesa dels horitzons humans».

De l'escriptor neerlandès, que genera bona part de la seva pro-

Nooteboom, a la seva casa de Sant Lluís. Foto: ARXIU

ducció literària durant les seves estades a Menorca, destaca el jurat que «la seva mirada minuciosa revela el sentit d'un món en perpètua transformació i la seva curiositat no deixa lloc. Lliure de la inquietud creativa que l'ha dut

d'un lloc a l'altre des dels inicis de la seva fèrtil trajectòria literària».

El Premi Formentor de les Lletres 2020, que s'entrega per primera vegada el 1961 i que està dotat amb 50.000 euros, és un reconeixement «a la qualitat i inte-

«És un escriptor universal que escriu amb la consciència de pertànyer a la gran tradició cultural europea»

gritat dels autors, l'obra dels quals consolida el prestigi i la influència de la gran literatura».

Judith Thurman, Alberto Manguel, Alexis Grohmann, José Enrique Ruiz Domènec i Basilio Baltasar, membres del jurat, afirmen que Nooteboom «és un escriptor universal que escriu amb la consciència de pertànyer a la gran tradició cultural europea», i que «coneix molt bé els dilemes que Europa ha de resoldre. La seva obra és el resultat d'una penetrant comprensió de l'esperit d'indagació europea que mai ens ha fet tanta falta com avui».

Il·lustració 9: 30.04.20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

LLIBRES • Sis municipis de l'illa figuren entre els primers catorze pobles de tot Balears on més han augmentat les noves altes • Ciutadella és el segon, només després de Palma

El confinament multiplica per 30 els usuaris a eBiblio

Isaac Pons de Rosa

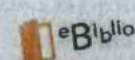
Entre el 14 de març (dia de la declaració de l'estat d'alarma) i el 30 d'abril, el número d'usuaris menorquins actius a la plataforma eBiblio s'ha multiplicat per trenta. Una dada que esdevé força significativa, i que fa valdre la tasca realitzada a través de la Xarxa de Biblioteques de Menorca, per a impulsar i promoure aquesta eina que està a disposició dels ciutadans i que permet gaudir de llibres, revistes o també continguts audiovisuals.

La segona quinzena de març ja s'havia observat un creixement important en el nombre de noves altes i de préstecs de llibres a nivell autonòmic. Una tendència que es confirma i es concreta ara, finalitzat el mes d'abril, tot situant Menorca com el territori balear on eBiblio ha tingut una major implantació.

Líders a Balears

Es pot afirmar sense reserves que els menorquins són els que més interès han mostrat amb les opcions que ofereix aquesta plataforma que posa a disposició el Ministeri de Cultura. I és que si tenim en compte que a Balears hi ha seixanta-set municipis, sis dels vuit pobles de l'illa figuren entre els catorze que més han crescut en l'ús d'aquests serveis.

Així, com explica la coordinadora de la Xarxa de Biblioteques de Menorca, Joana Garau, Ciutadella és, només després de Palma, on més han crescut les altes i el nombre d'usuaris actius, i segueixen al municipi de ponent (que té 190 altes i 215 usuaris actius) Maó (92 altes i 150 usuaris actius) i Ferreries (61 i 62), els tercers i sisens, respectivament. Es Castell (novè), Alaior (dotzè), i Sant Lluís, figuren entre els catorze municipis de l'arxipèlag on més ha penetrat eBiblio. Es

	14/3 al 30/4 de 2020		14/3 al 30/4 de 2019	
	NOVES ALTES	USUARIS ACTIUS	NOVES ALTES	USUARIS ACTIUS
CIUTADELLA	190	215	5	29
MAÓ	92	150	6	38
FERRERIES	61	62	1	8
ES CASTELL	46	40	0	5
ALAIOR	33	38	2	7
SANT LLUÍS	28	36	1	6
ES MERCADAL	9	17	1	5
ES MIGJORN	8	8	0	1

Mercadal i Es Migjorn Gran apareixen en les posicions 36 i 37.

Garau considera que açò és fruit de la «feina intensa que han fet les biblioteques», i del fet que hagi arribat a la població.

Del 14 de març al 30 d'abril, 467 menorquins s'han donat d'alta al servei; en el mateix període de 2019 van ser 16

El grau de penetració d'eBiblio ha crescut molt des de mitjans de març. Per a fer la comparativa, observant les dades del mateix període però l'any passat, a Ciutadella es van registrar 5 altes i hi havia 29 usuaris actius, mentre que ara aquestes xifres han crescut fins a les 190 altes i els 215 usuaris actius.

Dades corresponents a les Illes Balears

	14/3 al 30/4 de 2020	14/3 al 30/4 de 2019
Préstecs	8.092	1.986
Reserves	2.422	272
Descàrregues	364	20
Altes usuaris	1.684	117
Usuaris actius	2.292	515
Visites eBiblio	36.676	6.159

ris actius.

En el conjunt de Menorca, del 14 de març al 30 d'abril de 2019 es van comptabilitzar 16 altes en el servei, i hi havia 99 usuaris actius. Enguany s'han assolit 467 altes i hi ha 566 usuaris actius. O

el que és el mateix, amb un increment del 2918 per cent pel que fa a les noves altes, i del 571,7 per cent amb relació als usuaris actius.

Per altra banda, en el context de Balears, comparant el mateix

Un servei de préstec de llibres electrònics que inclou també eBiblio

► eBiblio és un servei gratuït de préstec de llibres electrònics que s'ofereix a través de les biblioteques públiques d'Espanya, impulsat per la Subdirecció General de Coordinació Bibliotecària del Ministeri de

Cultura i Esports, en col·laboració amb els Serveis de Biblioteques de les Comunitats Autònomes.

Aquesta plataforma està basada en la cooperació entre autònoms i permet gaudir d'un fons comú de títols, que els governs autonòmics poden adaptar i incrementar segons el perfil i els interessos dels seus usuaris.

eBiblio és un servei accessible les 24 hores del dia i permet la lectura en línia i la descàrrega. Per ser usuari s'ha de disposar d'un carnet de qualsevol biblioteca pública de les participants.

A més, l'aplicació eBiblio dona accés a eBiblio, un servei de préstec d'audiovisuals en streaming, amb un límit de dos préstecs per setmana. Hi ha pel·lícules, cinema d'autor, documentals, concerts, o sèries.

període (del 14 de març al 30 d'abril) de l'any passat i d'enguany, el nombre de préstecs ha passat de 1.986 a 8.092; les reserves, de 272 a 2.422; i les descàrregues, de 20 a 364. En un altre apartat, en tot l'arxipèlag, les visites a la web d'eBiblio ha crescut de les 6.159 de 2019, a les 36.676 d'aquestes darreres setmanes; i quan a usuaris actius s'ha passat de 515 a 2.292.

Descàrregues

Les dades estadístiques d'eBiblio també registren quins són els continguts que més demanen els usuaris.

Pel que fa als llibres, «Un cuento perfecto», d'Elisabet Benavent, i «La madre de Frankenstein», d'Almudena Grandes, són els que més descàrregues acumulen. Mentre, pel que fa a publicacions periòdiques, lideren les descàrregues revistes com «Semana», «Muy interesante», «Cocina diez», «Casa diez» i «Woman».

Il·lustració 10: 04.05.20

Portada de l'opuscle amb les gloses sobre l'emigració a la República Argentina, de Josep Rexart.

Portada del glosat dedicat al naufragi del General Ghanzy.

Portada a les gloses dedicades al canvi de segle, en les quals Rexart repassava els grans avenços del segle XIX.

Josep Rexart i Mora, glosador

► Ara es pot **reconstruir** la història d'un personatge popular, autor d'un recull de gloses inèdites que valdria la pe

Josep Portella Coll

El món

Fa unes setmanes, per casualitat, els meus ulls curiosos van reparar un plec de papers sobre una taula de feina de la biblioteca de Maó. En la coberta posava «gloses de Josep Rexart i Mora» (més o menys). Vaig demanar permís per fullejar-les i eren, com l'escrit indicava, un recull de glosats del maonès que una senyora havia lliurat a la Biblioteca Pública (a la gent). La majoria eren desconegudes per mi. L'any 1998 vaig treure un recull de gloses de Rexart, set glosats ja populars. Quedava pendent fer la reconstrucció del personatge a partir del rastre que hagi pogut deixar. Fa més d'un segle que és mort. Família seva no en va quedar, a Menorca. Una persona que no era anònima, però que mai no va rebre homenatges. No pensem que aquestes paraules serviran per descobrir-lo molt, però almenys intentaré fixar pel futur el poc que en sabem del segon glosador de Menorca, després de mestre Vivó.

Josep Rexart va néixer a Maó l'any 1843 (1842 en algun padró). Estava casat amb Rita Vallory Triay (Maó, 1844 - 1908). En algun padró veim que declara fer

de sabater, però em fa la impressió que treia els jornals d'on podia.

Un glosador d'en primer

És recordat com una autor de glosa escrita que, en certa manera és una categoria menor, en el món de la glosa, però també va ser un glosador de combat pels cafetons i les tavernes maoneses. La primera notícia d'un glosat de repicat on ell participa, és de 1880 (tenia 38 anys), al cafetó d'en Melià, a La Clota. El seu contrincant, en Bartomeu Coll (a) Gener. Encara que només sigui un exemple parcial, podem recordar altres glosats on Rexart se les provava: 1884, al soterrani de Carme 39, amb en Ramon d'Alaior; 1892, a la Tertúlia Republicana de Sant Lluís, amb Josep Sintès (a) Bep Roig; 1894, al comitè Fraternitat de Sant Lluís, també amb en Josep Sintès; 1898, Al cafè d'Antoni Esbert, a dalt del Camí des Castell, amb el mateix Josep Sintès, de Torret; 1901, al cafè de Llorenç Sintès, a s'Arraval 131, amb Francesc Mascaró; 1902, al bodegó de ca'n Sebastià Periano, al 176 del carrer Infanta, contra Joan Climent (a) Panadero; 1908, al bar de s'Arraval, 7, contra Bartomeu Gener; 1909, al cafetó del Rincó, a la plaça del Retir (Es Padronet), amb Antoni Ametller; etc. Per les

Una proposta

► El fet de poder comptar amb uns 35 glosats, gairebé un miler de gloses, d'un dels principals glosadors dels segles XIX i XX, hauria de ser considerat un tresor per a la cultura tradicional, un fruit material d'un bé immaterial. Malgrat que moltes d'elles s'han publicat en diferents «Quaderns de Folklore» o altres suports, també n'hi ha, i no són poques, d'inèdites. Potser seria bona hora per promoure una iniciativa de descoberta del personatge i la seva obra.

En la publicació d'aquest article tenc una alegria grossa: poder mostrar una fotografia de Josep Rexart i Mora. Fins ara no l'hi havíem pogut posar cara. És una descendent seva, que viu a Mallorca, Delfina Fornes, que ens ha cedit aquesta única imatge de l'insigne glosador. Gràcies.

Josep Rexart i Mora, la única imatge, inèdita fins ara, del gran glosador maonès

Continua en la pàgina següent >>>

Il·lustració 11: 11.05.20

Imatge de les festes de la Mare de Déu de Gràcia de 1890, a les que dedicà un dels seus glosats més celebrats

or de Maó

que un dia puguin veure a llum

» Ve de la pàgina anterior

notícies que tenim, Rexart pren part en glosats d'improvisació entre 1880 i 1909, o sigui, 30 anys. Dels seus encontres sabem quins eren els «adversaris» en la improvisació: en Joan Climent (a) Panadero (Maó), en Josep Sintès (a) Bep Roig (Torret), l'amo en Biel de sa Cúdia Cremada, l'amo en Llorenç de Son Pons; amb els germans Gener; amb l'amo de Biniat, amb en Joan Gomila, de s'Ullastrat, amb en Ramon, s'alaiorenc; amb en Xico de Biniatxa, o el ciutadellenc, Antoni Mir. La majoria de glosadors són de vers improvisat i oral.

La vida en una anècdota

Milers i milers de glosos s'han perdut, han estat creacions fugisseres. A nosaltres només ens han arribat les escrites o les transcripcions parcials d'aquells glosats. El que també ens ha arribat són les fetes o anècdotes atribuïdes a tal o qual glosador, generalment per destacar el seu enginy. Com aquesta del nostre personatge: Conten que Josep Rexart i Mora, (a) Mestre Manxa, que un dia passava per ser carrer de Sant Guillem i quan va ser davant es cafè de Can Climent, cap de cantó amb es carrer de la Plana, es va trobar amb un carboner. Aquest el va voler provar i li va dir: Bep, si me sabeu continuar

tot d'una lo que vos diré, vos convidaré a un ginet. Fet, va dir en Rexart, i aquell li amollà: - Duen que han vist parir un bou! / Quines mentides inventen...! Mestre Manxa la hi va continuar així: Qui duu esloquis fa renou / i qui du xoquins no el senten.

Les glosos escrites, una crònica del seu temps

No era, mestre Manxa, home de lletres. Podia fer glosos escrites perquè els seus amics les corregien abans. Ell les editava i les venia pel carrer. Era el seu modus de vida. Segurament hi ha el desig o la necessitat d'esdevenir cronista del present per a la gent que es transmetrà la informació cantant les glosos, però també és una manera de sobreviure per a un pobre de solemnitat. Hem recollit fins ara uns 35 glosats. No sabem quants en queden, perduts. Si algú en guarda a casa seria una bona aportació per completar la col·lecció. Els glosats que tenim van des de 1886 fins 1913. Les temàtiques amb què ens trobem són molt diverses. Rexart era republicà i ens estranya trobar pocs glosats "polítics", únicament un parell relatius a les eleccions i la disputa entre monàrquics i republicans. Si que mostra interès per episodis històrics que van colpejar Menorca: els menorquins a la guerra de Cuba, la crisi de la indústria del calçat, la fallida del banc de Maó, l'emigració a

Estampa de l'Angloespañola de Motores, on s'origina la fallida del Banc de Maó, que Rexart i Mora relatà en glosos

l'Argentina, etc. També converteix en cançons diferents episodis de la crònica negra: assassinats, robatorums, aldarulls, o de desgràcies viscudes per la comunitat: incendis, naufragis, epidèmies, etc. Un altre grup de cançons amb la que la majoria de poetes populars practiquen són les glosos de disbarats. És en aquesta modalitat on trobem el glosat de sa Somera Embruixada, que va escriure ell i que encara es ben conserva en la memòria col·lectiva. A pesar que els glosadors de paper empenen un llenguatge directe que pot ferir, només sabem d'un episodi en el qual Rexart i Mora va haver de comparèixer davant la justícia. Sabem que les glosos anaven sobre el tema de "la filla de la Inclusa", però no les hem trobat, encara. Rexart va ser defensat per un advocat glosador, en Pere Balles-

(LVM, 22/06/1915). A «El Bien Público» se'l classifica com un dels millors glosadors de la terra; a «La Voz de Menorca» es recorda la seva filiació republicana.

El panegíric d'Estelrich

«Un sencillo suelto de gaceta acaba de enterarme de la muerte del decano de los glosadores mahoneses. Todos los días que

de voluminosos infolios que dormían en el santo suelo o estaban recostados en los quicios de puertas y ventanas, hallábame examinando unos folletos de la sección regional. El bibliófilo o dueño del cenobio llenaba papeletas de su catálogo, sentado en un cómodo y venerable sillón de mesa sobre cuyos brazos, anchos y brunos, había colocado una tabla de mesa de escritorio.

Rexart y Mora presentóse. Entro a tiendas precedido por su bastón. El pobre no veía y además iba siendo cada vez mayor su sordera. Venía con unas cuantas cuartillas que había dictado y cuya ortografía deseaba que les fuese corregida. El glosador se sentó, con tiento y parsimonia, contóme después su historia, triste, desgraciada, trágica. Leímos las glosas, las cuales creo que no llegaron a ver la luz pública. El horno no estaba para bollos. Tratábase del entonces reciente desastre financiero. Toda mi vida - y cuento y cuento peregrinar muchos años por el mundo- me acordaré de dos versos que él pronunció dividiendo y separando mucho cada sílaba.

Tothom tremolava de fred
Amb un sol que sofregia
Lo trágico y lo cómico iban unidos en él. Mejor dicho: su objetividad trágica se unía por medio de las glosas a la objetividad cómica de la vida. Querían sus versos ser recociadores, pero resultaban siempre melancólicos, pesimistas.

El humilde glosador ha pasado del hospital al sepulcro. Dedicuémosle este recuerdo de amor y evoquemos la memoria de los que en vida le ayudaron a hacerle más llevadera su existencia. Estos vates incultos, rudos y francos, nos impresionan más que los versistas acaramelados y cachupinescos. Nos son altamente simpáticos. Es la simpatía que inspira la desgracia [Estelrich, Joan. El «Bien Público». 6/07/1915]

Portada del diari Le Petit Journal, dedicat al General Chanzy

A la seva mort, els dos diaris fan un breu sobre el personatge: Persona sumament coneguda per ser uno de los mejores glosadores de la tierra. Siempre que un suceso notable acaecía, el difunto ofrecía al público una serie de glosas, varias de las cuales se han hecho populares (EPB, 22/06/1915)/ Ayer falleció nuestro amigo y correligionario, anciano de setenta y tres años, don José Rexart Mora (a) Manxa. El entierro, que ha tenido lugar esta mañana, se ha visto muy concurrido. Fue el finado un buen glosador que prestaba interés a esta clase de torneos llamados «glosats» y que sabía versificar rápidamente

llega correo de Menorca leo por completo los periódicos de la localidad. Unas veces, las noticias son satisfactorias; otras, las más, nos producen una impresión dolorosa. De estas últimas es la que acabamos de recibir.

Rexart y Mora era muy viejo cuando le conocí. Vile por primera vez en la Biblioteca de un conocido menorquínista, algo castellanizado o castellanizante. En aquel salón casi cuadrado, repleto de estantes que llegaban hasta el techo, de armarios, de mesas y

Il·lustració 12: 11.05.20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

LLIBRES • Les mesures de seguretat, d'ús i d'higiene, marquen el reinici de l'activitat en la Xarxa de Biblioteques de Menorca • Els usuaris ja poden recórrer al préstec de llibres amb totes les garanties

L'hora de la veritat per a biblioteques i museus

Isaac Pons de Rosa

Les biblioteques i els arxius de Menorca es van convertir ahir en els primers espais culturals que van reiniciar la seva activitat després de prop de dos mesos. Va ser per atendre de nou als seus usuaris i bàsicament per al servei de préstec, garantint al màxim la seguretat, gràcies als protocols establerts.

Al principi, els horaris d'atenció al públic de les biblioteques seran reduïts i amb unes normes bàsiques, d'ús i d'higiene.

Els usuaris de les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques de Menorca (inclosa la de la Fundació Rubió Tudurí, que és un centre adherit) es troben una solució hidroalcohòlica a l'entrada, i s'exigeix l'ús de guants per poder accedir a les instal·lacions. La mascareta no és obligatòria, però sí «molt convenient», i s'han de seguir els itineraris indicats i respectar la distància de seguretat de 2 metres entre usuaris.

Durant la fase 1 del desconfiament, la biblioteca no es pot utilitzar per a consultes ni com a lloc d'estudi, i tampoc es poden emprar els ordinadors i no està operatiu el servei de wifi.

Quant al servei de préstec, tot el material retornat romanirà en quarantena durant un període mínim de set dies, després del qual tornarà a estar a l'abast del públic.

El personal de les biblioteques atén peticions per correu electrònic o a través de telèfon. En

cap cas es programaran activitats complementàries.

Per la seva banda, els arxius ofereixen servei «preferentment, per via telemàtica», podent obtenir l'usuari fins a vint-i-cinc unitats documentals per consulta. En aquest cas, a diferència de les biblioteques, «quan sigui absolutament imprescindible, es podran fer consultes presencials a l'arxiu, amb previ avis», amb una limitació de consulta de fins a deu unitats documentals per jornada.

Per a poder fer consultes documentals als arxius és imprescindible l'ús de guants i mascareta, i l'usuari disposarà d'aigua, sabó i solucions hidroalcohòliques. Després de la manipulació dels materials aquests quedaran en quarantena durant deu dies per a la seva desinfecció.

Avui, el Museu de Menorca

El Museu de Menorca té previst obrir avui al públic, encara que inicialment només serà visitable l'exposició temporal «Joan Flàquer i l'enigma dels 40 vasos. 50 anys d'arqueologia menorquina (1910-1960)». I és que com indica la directora Carolina Desel, pel fet de «ser un museu amb moltes sales no tenim els mitjans per a poder controlar tots els espais».

Així, tot indica que «obrirem la resta de sales quan estem ja en la nova normalitat». És a dir, a partir del 24 de juny, quan es preveu que s'acabi la tercera fase de desescalada.

A la recerca de llibres. Els usuaris tornen a tenir a la seva disposició el servei de préstec, després de setmanes de limitació als catàlegs digitals. Les biblioteques han dissenyat un circuit per evitar el contacte entre persones i que es mantinguin les distàncies de seguretat. Foto: JOSEP BAGUR GOMILA

Cercle, Orfeó i Ateneu, tres entitats i un dilema

LP.D.R.

Les entitats culturals estan valorant com ha de ser la seva tornada a la normalitat. I per fer-ho tenen en compte tant les indicacions que arriben de les administracions, com les possibilitats reals de fer-les efectives.

A Menorca, tres entitats com el Cercle Artístic de Ciutadella, l'Ateneu de Maó i l'Orfeó Maonès estan immersos en aquest procés d'anàlisi d'una situació que no és gens senzilla.

Des de l'entitat orfeonista, la seva presidenta, Lali Olives, descarta programar cap espectacle, en sala, almenys fins a finals d'estiu. I és que «només es poden fer espectacles per a un màxim de trenta persones», i fer-ho en una sala de tres-cents localitats, ho fa inviable. Així, en tot cas, l'única opció seria organitzar quelcom «a l'aire lliure, ja tenim un parell de propostes,

però fa falta un espai gros, per poder separar les cadires».

Per la seva part, Margarita Orfila apunta des de l'Ateneu de Maó que, en el seu cas, la desescalada coincideix amb el mes de maig, que és quan habitualment l'entitat comença a reduir

l'activitat. «Amb el bon temps, la gent té altres perspectives» i assisteix menys a actes com ara conferències o tertúlies. «I ara, encara menys, que hi ha tantes ganes de sortir després de tantes setmanes».

A l'altre cap d'illa, el Cercle Artístic celebrarà avui vespre una junta directiva telemàtica per a estudiar la situació. A priori, la presidenta de l'entitat, Lina Pons, afirmava ahir que per ara «serà complicat» poder organitzar activitats les properes setmanes. Per l'aforament limitat a un terç de la capacitat, i per l'accés a la sala d'actes, que és a través del bar i no està obert.

La tertúlia amb Ildefonso Hernández, de l'Ateneu, acumula prop 800 visites.

Il·lustració 13: 12.05.20

Ponç Pons, al Plec de Lectura d'abril

Redacció

El poeta alaiorenc Ponç Pons protagonitza el «Plec de lectura» corresponent als mesos de març i abril. L'edició es publica ara, una vegada que s'ha pogut difondre a través de les biblioteques de l'Illa.

La publicació del nou volum d'aquesta col·lecció impulsada pel departament de Cultura del Consell insular s'ha vist afectada per la crisi de la covid-19, impedit la seva divulgació a través dels canals habituals de distribució.

El Plec dedicat a Pons està

El poeta Ponç Pons.

Il·lustració 14: 16.05.20

MAÓ

La Biblioteca amplia horarios para atender a los estudiantes

☛ La Biblioteca Pública de Maó ha ampliado su horario para dar mayor flexibilidad a los estudiantes que se preparan para la selectividad. Así, abrirá todas las mañanas, salvo el jueves, de 9.30 a 13.30 horas; y todas las tardes, excepto los viernes, de 16.30 a 21.30 horas. Durante la última hora vespertina no habrá servicios de atención al público. A lo largo de esta semana se guarda una distancia entre usuarios de dos metros, que pasará a ser de metro y medio a partir de la próxima, lo que permitirá ampliar la capacidad para los que quieran estudiar.

Il·lustració 15: 16.06.20

MAÓ

El Club de Lectura regresa mañana a la Biblioteca para comentar «La casa de gel»

☛ Tras el paréntesis obligado a consecuencia del confinamiento, mañana regresa la actividad al Club de Lectura de la Biblioteca de Maó. El encuentro comenzará a las 19 horas y durante el mismo se comentará la «La casa de gel», del escritor menorquín Joan Pons, que asistirá para participar en el coloquio con los asistentes.

Il·lustració 16: 30.06.20

‘Caixes saludables’ a la Xarxa de Biblioteques de Menorca

Redacció

Justícia Alimentària, en col·laboració amb la Xarxa de Biblioteques de Menorca, posen a disposició del públic un nou recurs dirigit a les famílies, la «Caixa saludable», un aplec d'onze materials que tracten, des de diferents punts de vista, la temàtica de la sobirania alimentària.

Aquest nou recurs inclou des de receptaris a recomanacions saludables, passant per guies d'ús per a reduir el malbaratament d'aliments, contes, jocs, quaderns didàctics o un audiovisual. Paral·lelament es farà un taller a cada biblioteca de Menorca, per tal que, de manera participada, es treballin temes com la planificació de menús, la compra o accions per prevenir malbarataments. La primera cita, a Castell (dia 28, 18 hores).

Il·lustració 17: 09.07.20

HISTORIAS DE LA ECONOMÍA

EL CICLO ECONÓMICO, CAPITAL HUMANO Y ALGO MÁS

Juan Hernández
Andreu
Catedrático Emérito
UCM y miembro del IME

Respecto a la depresión económica multisecular que siguió a la crisis de la Peste Negra (1347-1348), observamos que, a tenor de un movimiento cíclico a muy largo plazo, se inició la recuperación a mediados del siglo XVII, unido ello al auge del capitalismo comercial y a los primeros indicios de la primera revolución industrial moderna: en España se experimentó un alza coyuntural durante los dos primeros tercios del siglo XVI; J. U. Nef entiende que la revolución industrial británica tuvo lugar entre 1540 y 1640; y durante el siglo XVII hallamos en Holanda la primera burguesía europea.

La opinión generalizada es que la Revolución Industrial inglesa tuvo lugar entre 1750 y 1850, donde confluyen diversas explicaciones multifactoriales. Algunos autores, sin embargo, como T. S. Ashton (1964), señalan el factor «capital humano» como la principal y temprana razón explicativa del gran cambio económico.

Centrándonos en Menorca, se observa que los menorquines en distintas fases cíclicas, tanto a medio como a largo plazo, supieron dar respuestas firmes en términos económicos, atribuibles a adecuadas aplicaciones técnicas, resultado del capital humano disponible; pero también con inversiones, tanto en comercio como en manufacturas, generadas por las rentas obtenidas de actividades mercantiles-financieras.

➔ EN EL SIGLO XVII el lulista franciscano mahonés, Francesc Marçal, resolvió con sentido común una discusión sobre el precio del trigo en la isla de Menorca, escribiendo el primer tratado de Economía política que se conoce en lengua catalana. Las series cuantitativas de producción, triguero, comercio, precios y población, respectivamente, denotan que, durante el último tercio del siglo XVII, incluso, en parte, desde 1640, la economía menorquina

alcanzó un crecimiento que duraría, con fluctuaciones, hasta finales del decenio de 1830.

Asimismo, en el Archivo Histórico de Mahón se encuentra un patrimonio bibliográfico muy significativo que pudo contribuir a la formación intelectual económica de los emprendedores menorquines. Así, se dispone de libros del siglo XVI y del XVII, como el *Comentario resolutorio de cambios* de Martín Azpilcueta (1557, en castellano) y obras de Domingo de Soto o del propio Covarrubias. También llama la atención la existencia de libros de autores ilustrados como la *Lógica en Diálogo de Condillac* por el español Valentín de Foronda (Ybarra, 1784). El restablecimiento de las fábricas, tráfico, y comercio marítimo

de España (Segunda parte), de Bernardo de Ulloa (A. Mario, 1749); y libros de Locke, Malebranche, Colbert, Kant, Fernández Navarrete, Condorcet, Campanones y Jovellanos, entre otros. Son también destacables *Las Memorias de la Real Sociedad Económica Menorquina de Amigos del País* (Palma, 1784).

En el setecientos surgieron en Menorca destacados emprendedores, preparados en centros de frailes franciscanos, quienes prepararon alumnos como Mateo Orfila para la ciencia. Pasqual Calbó, fue un brillante educador y autor de un ensayo temático aplicado a resolver problemas económico-financieros con criterio lulista como el de Marçal. También emergió la ilustrada Sociedad Mahonesa de Cultura (1778-1785).

En 1787, los agricultores suponían el 47 % de población activa y los fabricantes-artesanos (tejedores y construcción, prin-

cipalmente) ya eran el 32 % (Vargas Ponce, 1784; A. Mari, 1996; y M. A. Casasnovas, 2006). El seguimiento industrializador en la segunda mitad del XIX ratifica el protagonismo preeminente del capital humano en dicho proceso, acompañado de efectivas inversiones de recursos monetarios.

Los británicos habían aportado innovaciones tecnológicas a la estructura económica menorquina; pero esta ya contaba con soportes institucionales firmes, conformadores de un potencial humano dinamizador de una diversidad de trabajos, como la construcción de barcos, manufacturas diversas, y otras actividades relacionadas con el tráfico mercantil marítimo-financiero desde la Baja Edad Media.

➔ EN ESTE ENSAYO he tratado de llamar la atención sobre la importancia del capital humano para el crecimiento; pero esta variable no es suficiente, ya que es necesario que los agentes económicos y sociales cuenten con numerario efectivo, con liquidez suficiente para las inversiones necesarias y para el consumo, para superar la crisis y así poder generar renta y empleo, con visión a medio y largo plazo; y esto, hoy en día, ante la crisis actual, es aún una asignatura pendiente y urgente a completar. No basta confiar todo en el mano europeo: la respuesta financiera ha de ser más diligente y compartida. En economía no suele haber milagros.

Las duras expectativas que determinados informes vaticinan para los españoles en los próximos ejercicios ponen en alerta algunas medidas del gobierno para resolver la magnitud del declive económico derivado de la crisis del coronavirus. Por ejemplo, una reforma fiscal implica tratamientos previos, incluso largos y complejos, para que sea efectiva y asumida por la sociedad, y su necesaria aplicación requiere tiempos mínimos; es más, para intentar paliar los efectos de la crisis turística es fundamental evitar el desplome de la balanza de capitales y deben evitarse medidas que ahuyentan el capital extranjero. No es de extrañar el rechazo del Grupo a la ministra española de Economía y es preocupante que simples ideólogos intervengan ilimitadamente en la política económica.

LA COLUMNA

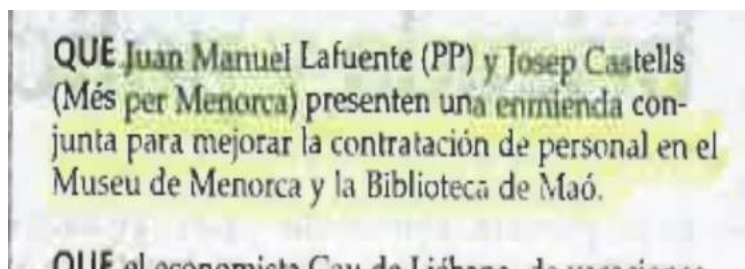
UNA INSTITUCIÓN IRRELEVANTE

Juan Mestre
García

Si el Consell de Mallorca hubiese puesto el mismo énfasis en perseguir los casos de prostitución de sus menores tuteladas como en limitar la actividad turística seguramente nos hubiéramos ahorrado convertidos en la vergüenza nacional durante semanas. Cuando la mitad de los hoteles de la isla están cerrados, y los que están abiertos seguramente tendrán pérdidas, al gobierno del Consell no se le ocurre otra cosa que flexar a pleno un plan que ha llamado PIAT, que consiste en limitar plazas turísticas. Sin entrar en discutir el fondo del plan, debatido en las actuales circunstancias es de una torpeza política magistral. Puestos a debatir hubiesen podido analizar algunas propuestas para compensar la pérdida de turistas, determinar si la propuesta del vicepresidente Yllanes de instalar placas solares puede llegar a sustituir al turismo, pero en lugar de hacerlo imaginó porque no tienen ni idea los patufalos que gobiernan en el Consell prefieren seguir con el mensaje de que sobre actividad turística, evidentemente hoteles, y hay que regularlo para evitar el caos, precisamente la misma temporada en la que los turistas que llegan a Mallorca se pueden contar sin agorrios en la puerta del aeropuerto. De lo que he leído sobre el debate lo más sorprendente es la postura de Pedernès, que aprovechó el debate para reivindicar la redistribución de la riqueza turística... ¡a que confirmo que este debate solo tenía un objetivo: hacer un mitin partidista cuando el turismo balota; el nacional, y también el mundial, se juega su futuro, como bien apuntan algunos medios de comunicación internacional con la vista puesta en Mallorca. No me puedo creer que no haya nadie con sentido común en el Consell para aconsejar que estos debates, en las actuales circunstancias, con miles de trabajadores del sector turístico en un ERTE, no pueda aplazarse medio año. Lamentablemente el Consell se ha convertido en una institución irrelevante y prescindible. Lo del gobierno de Mallorca ya pasó a la historia.

Il·lustració 18: 13.07.20

Il·lustració 19: 18.07.20

L'Arxiu Municipal i l'Esplanada de Maó

■ Dia 17 de setembre vaig llegir l'article on es fa referència a la possible nova ubicació de la Biblioteca i l'Arxiu Municipal de Maó als quarters de l'Esplanada de Maó.

M'ha sorprès la frase «La preferència del Ministerio de Defensa es desprenderse de sus propiedades mediante operaciones de venta, incluso si hay interés por parte de particulares. No se-

ría barato». Ja hi tomem a ser!

Els bens dels «Ministerios» de qui són?, del «Ministerio» o dels ciutadans contribuents és a dir, els que contribueixen

(mitjançant el pagament dels impostos corresponents, i pobres d'ells que no ho facin en temps, forma i quantitat) o són d'un estadi superior, eteri i impersonal com és el citat Ministeri que, per cert, ha tingut altres noms, com ara «de la Guerra»?

Una segona versió dels quarters de l'Esplanada des Castell, però més sagrant. Pel que es veu, la paraula «Esplanada» no presagia res de bo.

Per cert, algú em pot dir si

l'actual Arxiu Municipal de Maó disposa de la preceptiva plaça d'arxivista o arxivista? Un Arxiu sense personal competent i qualificat ni és pot dir Arxiu ni res que se li assembla. Una cosa són les pedres i cantons i un altra les persones que fan possible l'activitat. És una pregunta, òbviament. Agrairé respostes.

ANTONI TUDURÍ MIQUEL
• CERDANYOLA DEL VALLÉS

Il·lustració 20: 19.08.20

26 Deportes

LA HISTORIA DE UNA DE LAS ENTIDADES EMBLEMÁTICAS DE LA ISLA

Pantalanes. Las pesas de acceso a las embarcaciones han sido siempre el caballo de batalla de la entidad, que ha querido siempre poder ofrecer a las embarcaciones el servicio más adecuado en sus amarres. Con los años, los pantalanes han ido actualizándose a los nuevos tiempos y las nuevas necesidades, hasta llegar a lo que es hoy en día.

La huella profunda del 'Marítimo'

120 AÑOS DE HISTORIA. El Club Marítimo Mahón publica un libro extraordinario, sobre los orígenes de Sa Lliga y los protagonistas de cada una de sus etapas en la entidad y en el mar

Isaac Pons de Rosa

El Club Marítimo de Mahón celebra sus 120 años de historia con la edición de un libro que conmemora su larga trayectoria, desde sus orígenes con la creación de la Liga Marítima en 1900, que luego daría paso a lo que es hoy el 'Marítimo', con cuyo nombre ha cumplido 75 años más de vida.

«120 años de historia. Liga Marítima / Club Marítimo de Mahón 1900 - 2020» es el título de este volumen de 164 páginas y con fotografías históricas inéditas, una publicación de la que es autora Yolanda Llinás, quien a través de doce capítulos repasa el largo recorrido de una sociedad que desde sus inicios miró al mar.

El 16 de diciembre de 1900 nació la Liga Marítima Española, con su junta provincial de Maó presidida por Juan F. Taltavull Galens, que «se ocupaba de temas vinculados con el mar, referidos a la Armada y a la Marina Mercante, aunque con una incipiente actividad de promoción de los deportes náuticos». Una entidad que, según estudios y averiguaciones realizadas por Javier Hernández, presidente del Club Marítimo de Mahón entre

Juan F. Taltavull Galens fue el gran impulsor de 'Sa Lliga'.

Documento de 1923 localizado en el Arxiu Històric de Maó, que acredita la existencia de la junta local de la Liga Marítima de Mahón desde 1900.

1981 y 1988, tendría continuidad en la que hoy celebra sus bodas de brillantes. Fue una evolución natural, empujada por los socios de Sa Lliga e «impuesta por los cambios legislativos». Fue así que en mayo de 1944 se celebró una junta general de socios de la que surgiría la primera junta directiva del Club Marítimo de Mahón, con Juan Florit Fernández a la cabeza.

Sa Lliga y el Club Marítimo

Sin embargo, el nombre del Club Marítimo de Mahón está documentado años antes de 1944, pues en 1930, Taltavull Galens vio la delicada

situación de la Liga a nivel nacional y, con el fin de «asegurar la continuidad de las actividades sociales y deportivas» formó una comisión «entre los propios socios» para crear el Club Marítimo, llegando a convivir ambas instituciones durante algunos años. Finalmente, la nueva entidad quedaría oficialmente constituida a mediados de la década de 1940.

El libro repasa los diecinueve presidentes que han dirigido la entidad a lo largo de estos 120 años hasta llegar al actual dirigente, An-

Continúa en la página siguiente 39

Il·lustració 21: 28.03.20

Deporte

• LA HISTORIA DE UNA DE LAS ENTIDADES EMBLEMÁTICAS DE LA ISLA

Cuna de campeones. El Club Marítimo de Mahón se distingue por la gran cantidad de deportistas destacados que han salido desde 1949 cuando Rita ganó una medalla de plata en Snipe en el Campeonato de España. Un triunfo al que luego se sumaron otros muchos, en europeos, mundiales, copas del Rey o en los Juegos Olímpicos.

Viene de la página anterior

tonio Hernández Pons. Y recuerda las sedes por donde ha transitado la entidad, con detalles de su flota a lo largo de los años, empezando por «dos Yolas y tres Canots» que la directiva de Rafael Mercadal Seguí compró en Barcelona en 1930 o el bote a remo denominado «Amparo» adquirido en 1947.

A la vez que recoge el libro los distintos gerentes que ha tenido la entidad desde 1981, dedica la autora capítulos a las disciplinas depor-

ADHESIONES

Se suman a la conmemoración del aniversario figuras como el rey Felipe VI

tivas y a los deportistas destacados que han defendido la emblemática del club, como por ejemplo Antonio M. Andreu, Damián Borrás y Javier Borbolla, Fernando Rita y Javier Sintes o, más últimamente, o Julián Serrano y Pedro Areal.

El aniversario del Club Marítimo de Mahón cuenta con la adhesión del rey Felipe VI, en tanto que presidente de honor del club, de la presidenta del Consell, Susana Mora, y el alcalde de Maó, Héctor Pons, los presidentes de las federaciones nacionales de vela y piragüismo, Julia Casanueva y Juan José Román, el ex-presidente de Autoridad Portuaria, Joan Gual, el delegado de vela de la Armada, Jaime Rodríguez, o la de los presidentes de los clubes náuticos de Barcelona y Ciutadella, Félix Escalas y Rafel Torrent.

«Somos uno de los clubs más veteranos»

Sorpresa ➔ La autora constató durante el estudio que Sa Lliga y CMM son lo mismo

IP.D.R.

La sorpresa fue descubrir «que no son 75 años, sino 120» los que tiene el Club Marítimo de Mahón, y eso «nos convierte en uno de los clubs náuticos más veteranos del país». Así narraba ayer la autora del libro, Yolanda Llinás la importancia que supone averiguar que las dos entidades eran en realidad una pero con dos nombres distintos.

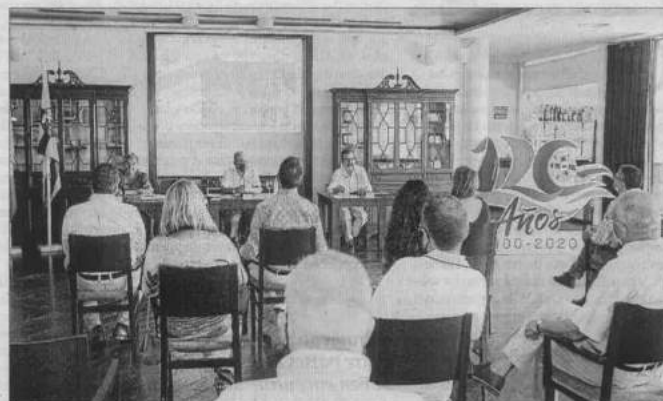
Estas palabras tuvieron lugar durante el acto de presentación celebrado a mediodía en las instalaciones del club, con la asistencia de algunos de sus miembros y también de las autoridades. Estuvieron presentes la presidenta del Consell, Susana Mora, y los consejeros de Cultura y Deportes, Miquel Àngel Maria, y de Economía y Territorio, Miquel Company. También el alcalde de Maó, Héctor Pons y el concejal de Deportes, Carlos Montes, así como el sena-

dor y la diputada por Menorca, Jordi López y Águeda Reynés.

El presidente del CMM, Antonio Hernández, estuvo acompañado por la autora del libro y por Javier Hernández Montesinos, gerente del club de 1981 a 1988. Buen conocedor de la historia del club, colaboró con Llinás a la hora de buscar en el Arxiu Històric de Maó acerca de la trayectoria de la entidad, partiendo de textos de autores como Deseado Mercadal. Fue ahí donde lo que debía ser un libro acerca de los 75 años de la sociedad, se transformó en un trabajo con aportaciones rigurosas que demuestran que su historia se prolonga durante 120 años.

Hernández Montesinos definió el hallazgo como la recuperación de una «pantalla en negro», por la ausencia de información, hasta ahora, sobre esos primeros 45 años.

Yolanda Llinás, exregatista y periodista deportiva vinculada siem-

Yolanda Llinás, Antonio Hernández y Javier Hernández presentaron este libro que relata la historia de la entidad desde los inicios de «Sa Lliga». Fotos: JOSEP BAGUR GOMILA

pre al mundo de la vela, considera que las investigaciones permiten «devolver la verdadera historia del club, con personajes apasionantes». Asimismo, destacó «Curioseando en la historia», un capítulo del libro del que se siente «especialmente satisfecha». En él, a través de anécdotas, actas y hechos «que no son trascendentes, pero que demuestran que es un club activo» desde sus orígenes.

Il·lustració 22: 28.03.20

BARBER'S BAG

CARRER ALFONS III DE MAHÓN, LAS DOS CARAS DE LA MONEDA

José Barber Allés
Mochilero

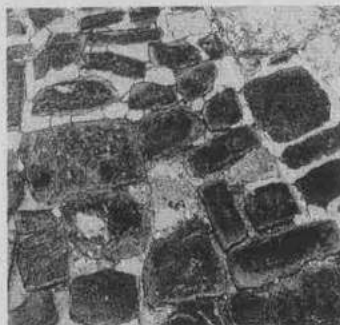

Apreciado lector, antes de entrar en materia del artículo de esta semana, es justo y necesario felicitar a los responsables del Ayuntamiento de Sant Lluís, por la rapidez en retirar las viejas porterías, los carteles informativos destrozados, el viejo neumático, a los pocos días de haber publicado mi último *Barber's bag*, «De la Cala Sant Antoni a la Cala de Alcaufar». ¡Felicitaciones!

Mi esposa y un servidor estábamos sentados en una terraza del centro de Mahón al mediodía tomando un vino blanco y una caña de cerveza, las mesas por supuesto guardando las distancias pertinentes de seguridad. Una pareja conocida nuestra en la mesa vecina, degustando el aperitivo, el marido J.S. me comenta su total indignación y tristeza, ya que desde hace varios días no se atreve ir a la Biblioteca Municipal, desde que se cayó caminando por el tramo de la calle Alfons III, que va desde la plaza de la Constitución, hasta la plaza de Conquista. Se trata de una persona mayor que se desplaza apoyado con un bastón, es un vecino de toda la vida de esta zona, que ha sufrido el deterioro de los adoquines, de las plazas como son Constitución, Colón, Padronet y este tramo de la calle Alfons III. El otro tramo, que va desde la Conquista hasta el mirador, está en perfectas condiciones peatonales.

He reivindicado en varias ocasiones se dé una solución a estos pavimentos, que son intransitables para el peatón, pero con los proteccionistas hemos topado, se trata de pavimentos, los adoquines, que están catalogados o sea, protegidos. Mi pregunta que me hago desde hace tiempo, ¿qué es más importante, el peatón o el adoquín?

Dejamos alrededores y nos centramos en el tramo donde se cayó mi amigo J.S., por cierto me dijo que pusiera nombre y

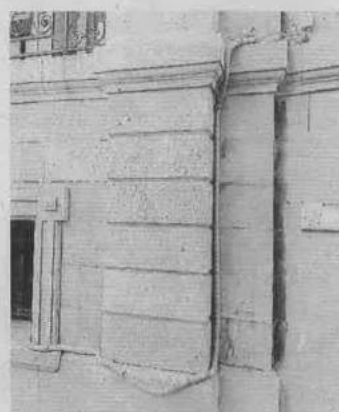

Falta de adoquines. Fotos: JOSÉ BARBER

Pared rota y pintadas.

apellidos, pero apreciado lector, tu sabes que nunca identifiqué a los 'colaboradores' esporádicos, dicho esto, se trata de un tramo de pocos metros de longitud, estrecho más no poder... *Vatua'dell cent llamps*, tiene restringido el tráfico para residentes y furgonetas de reparto, sí, sí. Hace poco un vehículo chocó con la pared de la fachada trasera de la iglesia de Santa Maria, aun está sin reparar, la vecina puerta metálica se ha convertido en un lugar de pintadas, usada por algún gamberro, no pasa nada, la protección es de los pavimentos, bicicletas circulando contra dirección, no pasa nada, vigilancia ausente, las sillas de ruedas de discapacitados y los cochecitos de bebés las pasan canutas. La fachada de las Casas Consistoriales también está protegida, pero desde hace meses hay instalados unos tubos de plástico, supongo en su interior alber-

Cables colgando de la fachada.

ga cables eléctricos, sin que nadie erradique esta imagen patética.

Me vino a la memoria que mi amigo P., me había comentado que en el último Mô-Flors, su madre cuando salió de Santa Maria, una amiga le insistió que fueran a ver el mirador de Ses Monges, cruzaron por el paso de peatones que hay entre la acera y la escalera de Dalt la Sala, con la fatalidad de que tropezó con los pu... adoquines, cuya caída le provocó una rotura de cadera.

Comentaba J. S. en su época viajera, que en muchos países de Europa, la mayoría de las ciudades efectuaban un mantenimiento de este tipo de calzadas para que fuera cómodo desplazarse caminando y reemplazando los adoquines por otros nuevos, dejando un cuadro de unos metros cuadrados del original, para recordar como era antiguamente. Me acordé de cuando viajamos a Escocia, organizado Viatges Magon, era julio del 2017, también pudimos comprobar como ciudades como Glasgow y Edimburgo estaban reparando, cambiando, el empedrado adoquinado para mejora del peatón.

Recomendación de J. S. y P. a los de Dalt la Sala, hagan una reforma integral para que sea transitable peatonalmente hablando, lo apoyo totalmente y muchos contribuyentes estarán encantados...

josebarberalles@gmail.com

Il·lustració 23: 29.08.20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

ARXIU • La família Sintas Ponte cedeix al Consell un important volum documental sobre el llinatge Làdico, establert a Menorca a finals del segle XVIII i que es dedicà al comerç, la banca les navilieres

La família descendent i possidora del fons va firmar ahir l'acord amb el Consell per a la seva catalogació i conservació.

Un fons històric de 40.000 fulls

LP.D.R.

Els 4.000 documents del Fons Làdico quedaran sota custòdia de l'Arxiu Històric de Maó, després que la família Sintas Ponte, descendent del llinatge Làdico, i el Consell, hagin signat un acord

de cessió, per tal de garantir la divulgació i la conservació d'aquest important llegat documental.

La família Sintas Ponte és descendent i possidora d'aquest fons documental de gran valor, que inclou milers de documents

Comerç i política. Entre l'abundant documentació hi ha informacions referent a les operacions comercials nacionals i internacionals que es feien des de Menorca, altres relatives al món marítim i també n'hi ha referents a l'activitat política de la família.

escrits, la majoria dels quals escrits en castellà, però també en català, anglès, francès, alemany, suec i italià. Un arxiu que recull l'activitat pública i privada de quatre generacions d'una família de comerciants, naviliers i banquers d'origen grec, que s'establí a Menorca a través de Jordi Làdico Antipa, durant la primera dominació britànica, el 1753. Uns materials que inclouen documents de la societat mercantil Làdico Hermanos, amb les seves relacions comercials, nacionals i internacionals.

Investigació

El Fons Làdico quedarà dipositat a l'Arxiu Històric de Maó, on restarà a disposició per a la investigació històrica. I és que entre els seus fulls, hi ha documentació personal i familiar, però també política, nàutica i navegació. Teodor Làdico i Font va tenir càrrecs consulars i va ser diputat i ministre d'Hisenda, i el seu pare Jordi Teodor Làdico Mirandoli també van tenir dedicacions consulars, a més de senador i batle de Maó.

Amb aquest acord materialitzat ahir, s'intenta posar fi a l'agulla definitivament per completar la digitalització del fons. Cal recordar que el 2010 i el 2016 ja es van signar sengles convenis amb l'Institut Menorquí d'Estudis i la Universidad Complutense de Madrid per digitalitzar, descriure i catalogar els documents, però les tasques van quedar interrompudes, havent-se catalogat 1.741 documents. Ara, l'objectiu és completar la feina, per tal que aquest llegat pugui ser difós i se'n garanteixi la seva preservació.

Il·lustració 24: 09.05.20

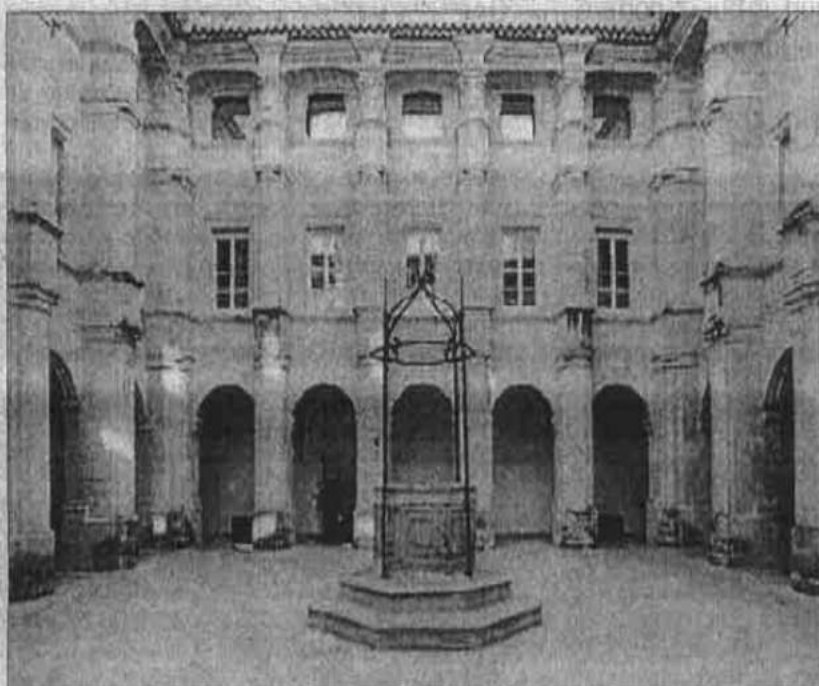
El Consell ofrece varios espacios a Educación para el nuevo curso

► Biniparratx, Sa Vinyeta, Santa Eularieta, el Museu y la Biblioteca Pública de Maó, entre ellos

P.M.

El equipo de gobierno del Consell ha puesto algunos de los espacios que gestiona a disposición de la Conselleria de Educación para facilitar de esta manera unas mejores condiciones de cara al inminente comienzo de las clases. Actúa de esta manera después de que tras la decisión de empezar el curso en el escenario B, con la reducción de las ratios y la adopción de otras medidas para la prevención de contagios de covid-19 entre la comunidad educativa, algunos centros docentes de la Isla se muevan entre importantes estrecheces. De hecho, algunos colegios e institutos ya tienen previsto recurrir a espacios municipales y otros lo están negociando.

En concreto, el Departamento de Cultura, Educación, Juventud y Deportes de la institución insular ha ofrecido al conseller autonómico Martí March la posibilidad de que los alumnos de la Isla puedan emplear para actividades lectivas el campamento

El Museu de Menorca es uno de los edificios que el Consell pone a disposición del Govern.

de Biniparratx en Sant Lluís, Sa Vinyeta de Ciutadella, Santa Eularieta en Es Mercadal, instalaciones deportivas juveniles, el Museu de Menorca y la Bibliote-

ca Pública de Maó.

El conseller Miquel Àngel Maria ha manifestado al respecto que «el objetivo es caminar en la misma dirección para que el re-

sultado sea un beneficio para la gente joven y los niños de Menorca». El curso escolar comienza dentro de dos días de forma escalonada y progresiva.

il·lustració 25: 08.09.20

Cultura plantea llevar a la Esplanada la Biblioteca Pública y el Archivo de Maó

► La propuesta, acordada ya con el Ayuntamiento, requeriría la cesión del cuartel por Defensa

I.C.O.

La Conselleria insular de Cultura y el Ayuntamiento de Maó barajan la idea de trasladar la Biblioteca Pública y el archivo histórico a los cuarteles de la Esplanada. Miquel Maria habló ayer de este proyecto en el repaso de las acciones llevadas a cabo o que tiene previsto poner en marcha durante una comparecencia de los tres miembros de Més per Menorca en el Consell para hacer balance del primer año del actual mandato en la institución.

La iniciativa se enfrenta solo al problema de la titularidad del edificio, que sigue siendo de Defensa al no haber conseguido la enajenación del mismo. Esa es otra historia, que requiere de gestiones al más alto nivel.

Los tres representantes del partido nacionalista destacaron la anomalía que ha supuesto la pandemia, «la crisis nos ha obligado a recolocar los objetivos para dar respuesta a la situación creada por la covid-19», dijo de entrada Maite Salord. La responsable de Medio Ambiente y Reserva de Biosfera

Las Claves

Llatzeret

► Es uno de los proyectos más destacados de la vicepresidenta Maite Salord. «Será un ejemplo de reforma desde el punto de vista de la sostenibilidad, todo el plan director tiene en cuenta este concepto», destaca.

Más rotondas

► Además de la rotonda anunciada en Sant Climent, la consellera Francesca Gomis, tiene intención de construir otra en el cruce entre el polígono industrial de Sant Lluís y la carretera que une esta población con Es Castell.

Menorca Talayótica

► El conseller Miquel Maria asegura que la candidatura Menorca Talayótica será la elegida como representante de España por el Consejo del Patrimonio Histórico que se reúne en noviembre.

Es el único edificio que carece de uso en el recinto militar de la Esplanada de Maó.

aseguró que el objetivo primero una vez pasado el confinamiento fue ayudar desde la Administración a la reactivación económica sin perder de vista el criterio de la sostenibilidad. «Esta crisis ha rati-

ficado que el modelo a potenciar es el de reserva de biosfera», declaró.

A pesar la coyuntura adversa creada por la pandemia, «nuestra voluntad ha sido dar respuesta

puntual sin olvidarnos de llevar adelante nuestros compromisos políticos», añadió.

Recordó también algunos de los hitos que han marcado este primer año de mandato como el inicio de la recuperación de la Cova de s'Aigo en Cala Blanca y la aprobación del Plan Sectorial de Residuos con una gestión de recogida selectiva puerta a puerta.

La consellera Gomis, que se ha estrenado en la política hace un año, anunció que se trabaja en un plan sectorial de carreteras, que saldrá a licitación en 2021, y de la rescisión del contrato de redacción del proyecto de reforma del tramo Alaior-Ferrieres. Sin embargo, reconoció que sigue enganchada la rescisión con Artificial del tramo Maó-Alaior.

La titular de Movilidad comentó asimismo la obligación creada por la covid-19 de adaptar las flotas y frecuencias de autobuses, que aguardan la próxima convocatoria para renovar la concesión del transporte público terrestre.

Maria, por su parte, destacó el plan de rescate cultural llevado a cabo para relanzar la producción en tiempos de pandemia. En educación, duplicó la subvención para la red de 'escoles'.

Il·lustració 26: 16.09.20

Aclariment sobre la petició a l'Ajuntament des Migjorn

■ Com un dels firmants de l'escrit dirigit a l'alcalde i a tota la corporació de l'Ajuntament des Migjorn Gran, en què es sol·licitava respectuosament que al camp municipal d'esports se li restituís el nom original d'«Els Noguers», voldria poder fer esment d'algunes imprecisions o errors que han anat sortint en «Es Diari» i a menorca.info, que més que informar desinformaven i, en conseqüència, permetien als opinants fer-ne una lectura amb prejudicis ideològics.

Primer. En l'escrit dirigit a l'alcalde i a corporació en ple de l'Ajuntament des Migjorn Gran només s'ha demanat la restitució del nom original menorquí d'«Els Noguers». No s'ha demanat canvi de nom, ni traducció, perquè no són termes equivalents al què es sol·licitava.

Segon. La intenció de tal petició per part meua, i crec interpretar que és la mateixa per part dels altres firmants, era purament democràtica i cultural, amb respecte a la tradició secular menorquina, per això la firmaren persones de totes les ideologies i partits, fins i tot antics regidors i alcaldes, i altres persones sense significació política reconeguda. Tota altra interpretació partidista és

aliena a aquest document.

Tercer. Els més de cent ciutadans que dirigiren l'escrit a l'Ajuntament mereixen respecte i consideració com a tals, i segueixen la tradició (sempre alabada pels migjorners i per la gent de fora, inclosa alguna universitat) de ser fidels a la llengua genuïna i costums de Menorca, tradició de la qual en fou figura eminent el fill il·lustre des Migjorn Francesc Camps i Mercadal, tradició que segueixen les seves filles Lola i Paca, i que fins avui ha mantingut, si més no, la majoria de migjorners.

Quart. Els documents històrics que es citen, dipositats a l'Arxiu Històric de Maó en la secció de llibres de Protocol Notarials (signatures P-317, fs. 181-182, i P-160, f. 48), estan a l'abast de qualsevol persona mínimament culta que tenguí voluntat d'informar-se. Van ser escrits després de la segona dominació anglesa, en ple període espanyol, poc abans de la tercera ocupació per la Gran Bretanya. Foren redactats per dos notaris menorquins els quals, en nom del govern espanyol, exercien

el seu servei públic com a notaris d'Alaior, i foren copiats per escriptors menorquins d'aquelles notaries. Aquests documents es feren, el primer l'any 1787, a petició de la vídua usufructuària del propietari de Binicodrellet, el doctor en ambdós drets Guillelm Pons Mercadal, alaiorenc de tota la vida, i firmat com a testimoni per l'amo de Binicodrellet Joan Pons Carreras. El segon document del 1798, es feu a petició dels hereus propietaris del doctor Guillem, la seva germana Joana Pons Pons, viuda de Bartomeu Mascaró, i la seva neboda Francesca Vilallonga Pons, pel també notari menorquí Ildefons Pons, amb despatx a Alaior.

És cert que aquesta tanca, darrerament, ha estat anomenada Els Noguesos per part d'algunes persones, però altres han mantingut el nom d'Els Noguers, que és la forma original i documentada.

A altres llocs des Migjorn, com la Font Redona de Baix, s'hi troba el topònim Els Noguers, com també en altres llocs menorquins han donat aquest nom a tanques o pletes, o fins i tot en la forma femenina de noguera.

El nom d'Els Noguers, traduït al castellà, sembla que va ser improvisat per un redactor esportiu del diari «Menorca», sense intervenció de cap òrgan directiu de l'Associació de Pares de Família des Migjorn, (impulsora de la construcció

del complex esportiu i llavors propietària del mateix) i usada després de manera rutinària.

I sisè. De tota manera, la responsabilitat d'atendre, o no, la petició feta a l'Ajuntament des Migjorn Gran de restituir el nom original d'Els Noguers la tenen l'alcalde i cada una de les regidores i regidors, a qui anava dirigida la petició, i als quals ignora si se'ls ha donat còpia de l'escrit pel seu coneixement, o si se'ls ha furat el dret d'opinar sobre la qüestió. Voler descarregar la responsabilitat en uns altres no té valor jurídic. Ara bé, per resoldre qüestions lingüístiques i de toponímia les entitats públiques, seguint les directrius legals i normatives de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, han de demanar el preceptiu informe de la Universitat balear. Fer altres coses és sortir de l'ordenament jurídic i del respecte per la cultura.

Post scriptum. Senyores regidores i regidors de l'Ajuntament des Migjorn Gran: Per què no han demanat ja l'informe preceptiu a la Universitat de les Illes Balears, que, segons la legalitat vigent de la nostra Comunitat Autònoma, és l'òrgan competent en matèria de toponímia, i així uns i altres evitariem decisions, prejudicis i mals entesos, en bé de la pau i bona harmonia entre tots?

JOAN PONS MOLL
• MAÓ

Il·lustració 27: 17.09.20

LA DESAMORTIZACIÓN DE MENDIZÁBAL EN MENORCA (I)

Juan Hernández Andreu
Miembro del IME

Considero aquí los efectos socioeconómicos de la desamortización eclesiástica de Mendizábal (1836-1844) en Menorca, tema apenas tratado por la historiografía; sin embargo, disponemos de dos importantes monografías, la de Francisco Hernández Sanz («Inventarios de los bienes y efectos que pertenecieron a los suprimidos conventos de Menorca... 9 de noviembre de 1836», «Revista de Menorca», 1925, pp. 170-180, 196-212 y 233-249) y principalmente la de Joana María Gomila Casoliva («La desamortización eclesiástica en Menorca, 1820-1845», «Revista de Menorca», 1976, 36-173); ambos son estudios citados, pero sorprendentemente no son tratados sus contenidos en las publicaciones de historia económica de Menorca.

Es sabido que dicha desamortización impulsó el efectivo final del absolutismo monárquico en España y el comienzo del proceso de modernización de las instituciones sociopolíticas desempeñado por la burguesía. La incidencia del cambio fue más intensa en lugares donde existía un núcleo significativo de mercaderes y manufactureros prácticos en el manejo de títulos financieros y recursos monetarios, en el marco de una sociedad organizada, requisitos que se venían cumpliendo en Menorca, de modo excepcional, y asimismo contribuirían después al éxito definitivo de la moderna reforma tributaria.

El crecimiento multiseccional menorquín, con oscilaciones, había tejido adecuadas instituciones estadísticas al servicio de la economía y de las finanzas de los isleños; y todo ello enlazó con la desamortización de Mendizábal, cuya derogación del diezmo eclesiástico en 1837 favorecería, de modo determinante, la reforma fiscal del ministro Alejandro Mon, en 1845, basada en impuestos directos de producto. En Mahón, a partir de 1849, se publicaron listas de los 50 mayores contribuyentes del impuesto del 'subsidio comercial', con sus

respectivas y significativas cuotas, arbitrio clave del nuevo sistema.

Aquellos listados se cruzaron con el listado de 109 socios constitutivos de la sociedad mercantil Depósito General del Puerto de Mahón, creada por R. O. 17/07 de 1849, con un capital suscrito de 9.000 reales de vellón; y después también se publicaría la relación de los 250 socios, subscriptores de las 2.000 acciones de la nueva sociedad Industria Mahonesa, empresa moderna de tejidos de algodón, creada el 22/11/1856, que llegó a ser una de las más importantes de España. En el mismo año se constituyó el Vapor Mahonés. Se trata de negociantes menorquines, salvo el caso de Plandolit, que era catalán y socio de Juan Taltavull, quien, a su vez, tenía negocios en Cienfuegos (Cuba). Con estas iniciativas societarias innovadoras,

En Menorca la industrialización moderna se afincó tras la revolución social que originó la desamortización de las tierras eclesiásticas...

los menorquines pusieron en marcha la recuperación económica, ya fundada explícitamente en el auge del sector secundario, vinculado a la impecable eficacia de la tradición mercantil-manufacturera, acrisolada en Menorca desde la Baja Edad Media.

Podríamos afirmar que en Menorca la industrialización moderna se afincó tras la revolución social que originó la desamortización de tierras eclesiásticas, tal como había ocurrido, por la vía evolutiva en el Reino Unido durante el siglo XVII y por la vía revolucionaria en Francia a finales del siglo XVIII.

La efectiva desamortización eclesiástica, aunque existían precedentes, fue dispuesta por una secuencia de decretos del gobierno liberal progresista, desde 1835 a 1844, que nacionalizaron los dominios de la Iglesia católica, llevando su venta a pública subasta en todas las capitales de provincia. Las leyes desamortizadoras con-

virtieron los dominios vinculados indefinidamente a la Iglesia, en bienes de propiedad sometidos al mercado de compraventa.

Con ello el gobierno pretendía que los campesinos pudieran acceder a propiedades de tierra y, sobre todo, trataba de obtener ingresos públicos destinados a liquidar el elevado volumen de deuda del Estado; y, asimismo, disponer de fondos al servicio de la causa liberal de la monarquía constitucional. El primer objetivo fue fallido y respecto al segundo, los ingresos obtenidos con las ventas no alcanzaron a eliminar la creciente deuda pública, generada por el sostén de las guerras carlistas. Las víctimas fueron tanto los religiosos y monjas como los clérigos seculares.

♦♦ EN MENORCA, los eclesiásticos, ya en 1835, sufrieron las exclaustaciones, acompañadas de secularizaciones, emigrando la mayoría fuera de la Isla. En 1826, había 391 eclesiásticos en la Isla, entre clérigos y monjas; y en 1837, en Mahón, en cuanto al número de religiosos, solo se registran 36 exclaustados y 11 secularizados. La legislación también contemplaba otorgar una pensión diaria a los exclaustados, aunque los trámites y certificaciones fueron farragosos y al parecer poco eficaces. El concordato de 1851, reconocería a la Iglesia católica, entre otros, el derecho a tener bienes, y el Estado se obligaba a mantener el culto y sus ministros.

En Menorca la desamortización eclesiástica fue acogida con intensa demanda y en poco tiempo se vendieron 61 fincas que eran dominio en su mayoría de los conventos religiosos y del clero secular; así como bienes muebles, semovientes, vasos sagrados, ornamentos, frutos de las fincas y ganados. El proceso desamortizador, como expondré en el siguiente artículo, impulsó la industrialización moderna y el crecimiento económico de la Isla a partir de 1847, contribuyendo significativamente a la consolidación de una economía civil. El índice general de precios en Menorca subió notablemente en 1838-1843 (A. Méndez, 209). Asimismo, subiría la producción triguera, casi de modo ininterrumpido, con un elevado pico en 1855 (Archivo Histórico Mahón).

(Continuará)

Il·lustració 28: 17.09.20

Maó ve bien las ideas que puedan dar vida a la plaza Esplanada

P.M.

El alcalde de Maó, Héctor Pons, considera que las intenciones del Consell de trasladar la Biblioteca Pública y el Archivo Histórico a los cuarteles militares en desuso de la Esplanada encajan con las pretensiones del equipo de gobierno municipal de «dar vida a este espacio, dentro del proceso de recuperación de la plaza». De hecho, su pretensión es poner en marcha un concurso de ideas sobre el futuro diseño de este espacio vital de la ciudad «en el que los usos de estos inmuebles se contemplarán, sin duda». Es este un proyecto aprobado mediante los presupuestos participativos de hace un par de años.

Pese a ello, la obtención de los cuarteles de la Esplanada, mediante cesión o venta, para

usos públicos no militares es una antigua pretensión del Ayuntamiento de Maó sobre la que de momento no se han producido avances significativos, al menos no que estén en conocimiento del equipo de gobierno municipal.

El alcalde Héctor Pons.

Héctor Pons explica que a comienzos de año se realizó una visita compartida con el Consell a los cuarteles y que entonces surgió la idea del traslado de la Biblioteca y el Archivo, «que no nos parece mal, pero se tiene que estudiar». El martes por la tarde esta opción fue puesta sobre la mesa por el conseller insular de Cultura, Miquel Àngel Maria.

La preferencia del Ministerio de Defensa es desprenderse de sus propiedades mediante operaciones de venta, incluso si hay interés por parte de particulares. No sería barato.

Il·lustració 29: 17.09.20

MENORCA DOC FEST • La segona edició del festival calenta motors amb els premis de cinema i fotografia

S'estrenarà durant el Doc Fest el documental de Joan Martí Mir, coproduït per IB3.

Quinze curts documentals opten als premis Doc Fest

Redacció

La segona edició del festival de cinema i fotografia documental Menorca Doc Fest, que es celebrarà a Mercadal del 29 d'octubre al 1 de novembre, tot i que hi haurà actes fins el 18 de desembre, ha donat a conèixer que quinze curts documentals opten als premis, que compten amb una dotació superior a l'any passat. També es gratificaran econòmicament els drets d'exhibició de la resta de projectes foto-

Es projectarà el documental «Ernest Lluch, lliure i atrevit» abans de l'estrena a TV

gràfics i pel·lícules seleccionades, complint així el codi de bones pràctiques amb els artistes.

La mostra acollirà l'exposició itinerant del premi internacional Luis Valtueña de fotos humanitàries. També s'estrenarà el do-

cumental «Bocca chiusa, història d'un silenci» del periodista ferreirienc Joan Martí Mir.

Es projectarà en primícia abans de la seva estrena per televisió i per primera vegada a Menorca el documental «Ernest Lluch, lliure i atrevit», un passi que comptarà amb la presència d'un dels seus directors, Josep Morell.

El Menorca Doc Fest vol provocar la reflexió sobre els canvis que experimenten les nostres societats i sobre la nostra situació al món.

Il·lustració 30: 01.10.20

CATALINA MARTORELL | Historiadora

● Soy de Algaida (1984) ● He cursado la carrera de Historia ● Me he doctorado en la Universidad Autónoma de Barcelona con una tesis sobre «republicanismo federal» ● Ese trabajo es el que me condujo a la investigación que se publica ahora ● Actualmente trabajo de bibliotecaria en Palma ● Bicicleta y lectura son mis aficiones

«Mir y Manent sembraron la semilla anarquista»

J. Carlos Ortego

Anarquismo y librepensamiento a Menorca 1898-1923», de Catalina Martorell Fullana, es el último libro que ha sacado al mercado Calumnia Edicions.

¿Por qué este libro?

—He trabajado cuatro años en él a raíz de un proyecto del Institut d'Estudis Catalans, después de mi tesis doctoral sobre republicanismo federal, en el que decidí presentar un estudio comparativo entre Mallorca y Menorca.

¿Y te convenció más Menorca?

—Es que es una riqueza oculta. He consultado mucha hemeroteca, el archivo histórico de Maó.

Anarquismo, librepensamiento y cultura libertaria están relacionados pero no es lo mismo, ¿cómo lo diferenciamos?

—La idea ha sido no dejar de lado los proyectos compartidos por los anarquistas menorquines con los librepensadores. Y muchos proyectos los compartieron también con los republicanos.

¿Qué era lo más compartido?

—La enseñanza laica, fundar escuelas de este tipo, que tuvieron mucho éxito en Alaior y Maó. Para no dejar de lado este nexo común entre las dos ideologías incorporé también el apartado de librepensamiento.

¿Queda algún vestigio de este movimiento?

—Queda todo lo que escribieron, son textos que se pueden encontrar en las bibliotecas menorquinas, son ediciones de principios

Catalina Martorell con la portada del libro que acaba de publicar. Foto C.M.

del siglo XX. Uno de los vestigios más importantes es toda la obra de Joan Mir y Mir en el diario «El Porvenir del obrero». Esta digitalizado y colgado en la web del Ministerio de Cultura, cualquiera puede acceder desde su casa.

Joan Mir y Mir es uno de los principales referentes de este pensamiento político?

—Sin duda, es el referente del anarquismo menorquín de principios del siglo XX junto con otro personaje, Joan Manent Victory. Ambos cambiarán ideológicamente

al final de la guerra mundial.

¿Cambiaron o se adaptaron a los nuevos tiempos?

—Evolucionaron, Joan Manent asumirá cargos del Partido Republicano Radical y sería gobernador civil de Baleares durante la II República. Y Joan Mir, con su compañero de ideas, dirigió «La Voz de Menorca», la cabecera republicana.

¿Son los personajes clave de aquella breve etapa?

—Son ellos los que sembraron la

semilla anarquista. A principios del siglo XX realizaron una serie de viajes a Barcelona y comienzan a contactar con personajes fundamentales del anarquismo de aquel momento como Anselmo Lorenzo, Teresa Claramunt y el mismo Ferrer Guardia e intentan hacer lo mismo en Menorca. Logran crear la Federación Obrera de la Isla de Menorca, que sería la federación embrionaria que hubo a partir de 1902.

¿Los periódicos fueron su principal enlace?

—Implantaron un diario con un sello editorial de las colecciones obreras que se crearon en aquel momento. Editaron también los principales pensadores anarquistas del momento y tradujeron obras de Kropotkin, por ejemplo.

¿Por qué este movimiento tuvo más arraigo en Menorca?

—Porque claramente estas federaciones obreras estaban al frente y en la prensa firmaban como libertarios y las bases tenían ideas ácratas.

Tu trabajo llega hasta el año 23. ¿Se frenó el movimiento con la dictadura de Primo de Rivera y renació después en la república?

—Justo durante la dictadura, en 1924, nace otra cabecera libertaria y la falta de libertad provoca una nueva explosión durante la república, pero ya es otra generación de anarquistas. El anarcosindicalismo, por ejemplo, no había tenido una presencia tan fuerte aquí como la que tuvo después durante la II República.

¿Son perceptibles esas ideas hoy en Menorca?

—Hay valores como la solidaridad entre los trabajadores y la educación laica, que estuvieron muy arraigadas en Menorca y que no deberían perderse.

Il·lustració 31: 10.01.20

SORPRENDE Y NO SORPRENDE

GUILLERMO MERCADAL

QUE los propietarios de una finca rural en el término de Alaior hayan tenido que poner un cartel en las barreras para advertir que allí no se encuentra Son Putxet, ni de Dalt ni de Baix, y que, por tanto, no es una casa de colonias, sino una propiedad privada. La causa es que Google Maps lleva hasta esta entrada cuando se quiere llegar al campamento de Son Putxet, una instalación que gestiona la parroquia de Santa Eulàlia.

QUE el conseller Marc Pons no pueda entender la crítica que recibe Ports-IB desde Fornells cuando se va a desarrollar allí la inversión más importante de su historia, unos 8 millones de euros.

QUE la emienda para facilitar la contratación de personal en el Museo de Menorca y la Biblioteca de Maó, aprobada por el Parlament, nunca presentada conjuntamente por Mes y el PP.

QUE el capitán de la Guardia Civil de Maó, Carlos José Ferrán, comunicara ayer que los actos de la patrona, la Virgen del Pilar, se suspenden para «restringir al máximo la exposición a posibles contagios».

Il·lustració 32: 02.10.20

CULTURA & ESPECTÁCULO

MÚSICA • Este sábado se estrena en la Biblioteca de Maó una nueva iniciativa cultural a cargo de Wanderlust Menorca para promocionar el trabajo de los artistas emergentes

Los cantautores se hacen escuchar entre los libros

Rubén P. Atienza

Wanderlust Menorca ya tiene a punto para estrenar su nuevo proyecto musical. En colaboración con la Xarxa de Biblioteques de Menorca y el Consell insular, celebrará este sábado en la Biblioteca de Maó (12 horas) la primera cita del programa «Cantautors entre llibres». Una iniciativa con la que se pretende acercar la música a los centros de lectura en un ambiente cercano e íntimo.

Tras iniciativas como Sputnik Project o los Conciertos Secretos, Wanderlust Menorca, con el guitarrista Paolo Scarpa y la cantante Gemma More al frente, dan así un nuevo paso como promotores culturales. Y lo hacen con un evento que está orientado hacia el mismo objetivo que persiguen desde hace tiempo, que no es otro que el de «promocionar y dar visibilidad» a los artistas emergentes.

Se puede entender como una actividad en la senda de esos conciertos de cantautores que han venido celebrando durante el verano en escenarios como el del Orfeó Maonès con el objetivo de apostar por la cultura en tiempos de crisis. «Queremos ser una plataforma para que el público tenga la posibilidad de descubrir el trabajo de nuevos artistas», añade More, quien explica que se puede

La cantautora Lara Pons, una de las protagonistas de la cita de este sábado. Foto: WM

entender también como una invitación a visitar más los centros de lectura.

Marcos Andrés y Lara Pons serán los protagonistas de un encuentro en el que actuarán por separado (media hora cada uno) y únicamente acompañados por sus guitarras. Conciertos gratuitos pero para los que se requiere

El programa, que se repetirá en Maó el segundo sábado de cada mes, llegará a Ciutadella el próximo enero

inscripción previa y se ha establecido un aforo máximo de 35 per-

sonas. Un formato que se repetirá en la Biblioteca pública de Maó de aquí a final de año el segundo sábado de cada mes con la idea de que el programa pueda extenderse al resto de centros de lectura de la Isla. De hecho, el de Ciutadella ya han confirmado que se incorporarán al circuito el próximo enero.

Il·lustració 33: 08.10.20

CULTURA & ESPECTÁCULOS

RECONeixEMENT • La Secció d'Història i Arqueologia de l'IME organitza un cicle de conferències sobre Giuseppe Chiesa en el tercer centenari del naixement del pintor italià

Chiesa, a través de la seva obra artística i dels arxius

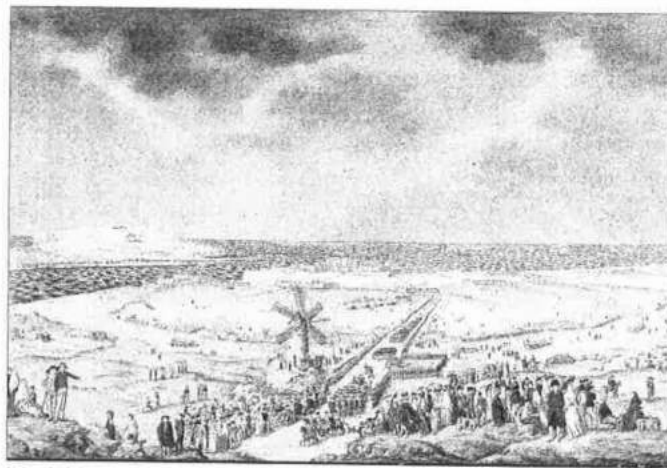
Toni Seguí

Aquest mes de novembre tindran lloc quatre conferències i dues visites guiades, organitzat per la secció d'Història i Arqueologia de l'IME, en el marc de la commemoració dels tres-cents anys del naixement del pintor italià i menorquí d'adopció Giuseppe Chiesa (Ligúria, 1720 - Maó, 1786).

El dijous dia 5 de novembre, la Biblioteca Pública acollirà les conferències de Guillem Sintes Espasa, que parlarà de Chiesa a través dels arxius i la documentació, i Pep Pelfort, que tractarà sobre la gastronomia durant la seva època. El dijous dia 12, a càrrec de n'Oliver, Marc Palliser dissertarà sobre el marc històric i cultural a Maó quan Chiesa va arribar a l'illa, i Miquel Pons comentarà dues de les seves obres dipositades a la col·lecció de ca n'Oliver. El diumenge dia 15, hi haurà dues visites guiades al Museu de Menorca, en que Cristina Andreu comentarà el quadre «Rendició al castell de Sant Felip» i Albert Martínez explicarà la imatge urbana de Maó a través de la seva obra.

Trajectòria

Giuseppe Chiesa va arribar a Menorca abans de 1748 en assu-

L'obra de Chiesa «La rendició al castell de Sant Felip», serà comentada per Cristina Andreu. Foto: ARXIU

mir el càrrec de vicecònsol de Toscana -el Gran Ducat- però també per motiu dels interessos econòmics de la ciutat italiana de Liorna amb l'illa. El 1749 va contraure matrimoni amb la maonesa Joana Aina Bagur Manent.

Chiesa es va especialitzar en diversos gèneres pictòrics, com l'històric, el retrat, la pintura de

gènere, els paisatges i també les escenes d'interior. La seva obra artística va ser acceptada a l'illa gràcies a l'objectivitat i la minuciositat, la fidelitat a la indumentària i la seva mestria per saber captar la psicologia dels personatges retratats.

El pintor italià també va tractar els esdeveniments militars

que durant aquests anys i de forma freqüent es van succeir a l'illa, com la rendició del castell de Sant Felip, en els que plasma els nombrosos detalls dels soldats, dels edificis i del paisatge. També és autor de nombrosos dibuixos -esbossos per fer treballs a l'oli o a l'aquarel·la- com el que representa la construcció de l'es-

Programa

Dijous 5, a les 19 hores

- A la Biblioteca Pública i Arxiu Històric de Maó. Presentació a càrrec de Pau Salort.

► «Chiesa a través dels arxius i la documentació», a càrrec de Guillem Sintes Espasa.

► «L'època de Chiesa i la gastronomia: nous productes, noves cuines», a càrrec de Pep Pelfort.

Dijous 12, a les 18.30 hores

- A ca n'Oliver. Presentació a càrrec de Pau Salort.

► «L'arribada de Chiesa i el marc històric i cultural a Maó», a càrrec de Marc Palliser.

► Comentari de dues obres de Chiesa de la col·lecció de ca n'Oliver, a càrrec de Miquel Pons.

Diumenge 15, a les 11 hores

- Al Museu de Menorca. Presentació a càrrec de Cristina Andreu.

► Visita guiada «Rendició al castell de Sant Felip», a càrrec de Cristina Andreu.

► Visita guiada: arquitectura i imatge urbana de Maó a través de l'obra de Chiesa, a càrrec d'Albert Martínez.

glésia de Sant Lluís o l'enterrament del príncep Andrea Spiridon. A finals del segle XVIII, es va decantar per l'aquarel·la.

Chiesa va crear un taller de pintura, que va sobreviure a la seva mort, pel qual van passar nombrosos joves amb aptituds artístiques, entre ells el seu propi fill Joan i Pasqual Calbó.

Il·lustració 34: 02.11.20

La Galeria Cayón lliura dues cartes a l'Arxiu de Maó

Redacció

La Galeria Cayón ha donat dues cartes a l'Arxiu Històric de Maó, relacionades amb la història menorquina i, en concret, amb el setge del castell de Sant Felip per conquerir l'Illa entre l'agost de 1781 i febrer de 1782. Els responsables de la galeria les van trobar i comprar a Londres i decidiren lliurar-les a l'Arxiu per a la seva conservació i custòdia. Actualment aquestes dues cartes estan en procés d'estudi.

Per una banda, una d'elles està escrita en francès, signada pel Duc de Crillon i dirigida al general de l'exèrcit britànic Murray que era el cap del castell assetjat. L'única data que apareix a aquesta carta és l'hora i el lloc on va ser escrita: Maó a les 11 de la nit.

Per altra banda, l'altra carta sembla estar escrita per Wilhem Draper i no se sap a qui anava dirigida. Sí que està mitjanament datada, el 4 d'octubre. A més, apareix el Fort Sant Felip, d'aquí que ambdues cartes es relacionin

Estan relacionades amb el setge del castell de Sant Felip.

amb el moment històric del setge del castell.

L'Arxiu Històric de Maó ja té molta documentació sobre aquesta època a disposició dels ciutadans, d'aquí que les administracions agraeixin a la Galeria Ca-

yón que hagi pensat amb l'Arxiu per dipositar els documents trobats a Londres. El lliurament en aquest lloc permetrà conservar les cartes convenientment i posar-les a disposició dels investigadors.

Il·lustració 35: 03.11.20

Miquel Àngel Maria saluda al ganador. Foto: GEMMA ANDREU

Gerard Carrillos se alza con el premio de Lletres i Mots

Reacción

La celebración de la Setmana del Llibre en Català acogió ayer en Ciutadella la fase final del concurso Lletres i Mots. Un certamen que se desarrolló al refugio de los soportales del Ayuntamiento y en el que resultó ganador Gerard Carrillos, estudiante de tercer curso de la ESO en el instituto Pasqual Calbó de Maó, quien recibió el diploma de manos del conseller insular de Cultura y Educación, Miquel Àngel Maria.

Esa fue una de las citas más concurridas de una jornada en la que el mayor protagonismo llegó de la mano de espectáculos de cuentacuentos repartidos por diferentes localidades de la Isla, charlas y presentaciones.

Un formato adaptado este año como consecuencia de las limitaciones impuestas por la crisis sanitaria, que ha obligado a reconvertir la tradicional feria, ini-

cialmente prevista para que se celebrara en la Plaça des Born de Ciutadella, en una semana con diferentes eventos también en Ferreries y Maó, localidades donde tienen sede las librerías que habitualmente participan en la cita: Llibreria Pau, VaDilibres, Juguettes, Sa Llibreria, Espai 14, Sa Catòlica, Llibreria Catalana, Jocs y Xala Llibres.

Novedades literarias

La semana tiene pendiente todavía la presentación de tres novedades literarias: «Cada veta de vida», de Lucía Palliser, el jueves en la Librería Espai 14 de Maó (19 horas); «Llorenç Torres Nin», de Bep Cardona, el viernes en la Biblioteca de Ferreries (19 horas); y «Magna», de Carlos Minuchin Vilafranca, el sábado (12 horas) de nuevo en Espai 14. El broche a la feria lo pondrá ese mismo día la representación de la obra «I'm your man» en el Teatre des Born (20 horas).

Il·lustració 36: 09.11.20

DESDE EL DÍA 23

Nuevo programa de acompañamiento digital en las bibliotecas

La Xarxa de Biblioteques de Menorca pone en marcha el programa «Acompanyament digital», dirigit a colectivos o ciudadanos concretos con «escasas habilidades informáticas o tecnológicas». La iniciativa empieza el 23 de noviembre, con una fase piloto en cuatro bibliotecas durante dos meses. En Maó será los martes de 10 a 13 horas, en Ciutadella los jueves de 17 a 20 horas, en Alaior el mismo día de 10.30 a 12.30 horas, y en Es Castell los martes de 17.30 a 19.30 horas.

Il·lustració 37: 14.11.20

Més logra introducir en los presupuestos dos millones para el transporte público

► Otra de las mejoras son **tres millones** para la depuradora de Es Mercadal

Redacción

Més per Menorca apoyará los presupuestos del Govern después de que este asumiera ayer sus propuestas para mejorar la inversión en Menorca en 2021. El partido menorquinista cifra esa mejora en nueve millones, si bien algunos de los proyectos a ejecutar ya figuraban en las previsiones del Ejecutivo balear.

Se trata proyectos iniciados en Menorca cuya continuidad era una de las condiciones que había puesto Més encima de la Mesa. Otros son nuevos como los dos millones del Fondo Covid para transporte público. Esta surge de

otra condición de los menorquinistas, que era mantener la capacidad de gasto de los consells insulars, ya que también ha de dar respuesta a las necesidades de los ciudadanos, según explica el diputado Josep Castells.

Aunque la cantidad más importante surgida de la negociación son tres millones para la depuradora de Es Mercadal. Otros 180.000 euros tendrán como destino la sala de rehabilitación del centro de salud de esta población.

Verde

El diputado de Més asegura que en la negociación con el Govern, a través de la consellera de Hacienda, Rosario Sánchez, «hemos priorizado aquellas actuaciones

► CONTRATACIONES

El aumento de personal en el Museu de Menorca y en la Biblioteca de Maó se llevará 245.000 € del presupuesto

que van en la línea de la reconstrucción en verde de nuestra economía», dice tras el acuerdo alcanzado.

El partido menorquinista ha reiterado las enmiendas que había presentado tras el acuerdo alcanzado ayer, aunque no descarta más acuerdos porque se acepten

Los dos diputados de Més per Menorca y la consellera Rosario Sánchez

o transacciones otras enmiendas.

Algunas de las nuevas inversiones logradas están relacionadas con las materias que gestionan los consellers nacionalistas en Menorca. Así, el apoyo a las actividades de Menorca reserva de la biosfera (300.000 euros) y el apoyo a la candidatura Menorca Talayótica (200.000) se repartirán medio millón adicional.

Se han incluido 200.000 euros para la redacción del nuevo cen-

tro de salud de Alaior con el fin de que acabe la disputa y comience a ser una realidad. Otros 20.000 euros será dedicados a la redacción de otro proyecto largamente esperado en este municipio, el estudio de pluviómetros.

El apartado de Cultura mejora en varias partidas, todas ellas de pequeña cantidad pero novedosas como 10.000 euros de apoyo al Premi Born de Teatre o 30.000 para actividades en Ca n'Oliver.

Il·lustració 38: 10.12.20

LLEGIM EN FAMÍLIA

Aaaa

Literàriament parlant, es reinventen dia a dia, i ara més que mai, i més que sempre, perquè tot pot ser i esdevenir a través de la literatura.

El programa "De la mà" intervé màgicament en aquest món amb l'objectiu d'iniciar l'hàbit lector a partir de trobades familiars a les nostres biblioteques. Això es diu Família&Lectura i podem dir que Menorca és pionera en la formació de mares i pares, àvies i avis, tietes i altres animals de companyia quant al fet literari es refereix. Gràtuitament. Mitjançant el diàleg i el treball en comú tot conscienciant de la necessitat d'una literatura infantil de qualitat pels que ara són infants i per totes les persones que en algun moment ho van ser. Així com ho van ser i encara són, encara que sigui un gran secret... Les professionals que fan els tallers: Nuri Pons, Raquel de Manuel i Fàtima Anglada, les quals acompanyaran a moltíssimes famílies en aquesta aventura de descobrir mons amagats rere

les pàgines dels contes i àlbums il·lustrats.

A més, aquesta nova temporada 2020-2021 l'activitat, consolidada als municipis més grans de la nostra illa, arriba encara a més famílies pel fet que han iniciat un grup a Fornells, s'ha establert la periodicitat mensual al Migjorn Gran i ha doblat el taller a Ciutadella i Maó.

I van tan lluny amb les paraules, que fins i tot segueixen acompanyant les famílies que han passat pels tallers de F&L. I ho fan indagant i experimentant amb noves fórmules al taller de Laboratori la-b, on formen específicament en temes cabdats de la literatura infantil i juvenil, tot involucrant a petites i grans en l'assessorament a altres famílies, interactuant amb el personal bibliotecari i actuant de portaveus literaris al propi municipi.

Reinvençions literàries,
així com ho sentis!

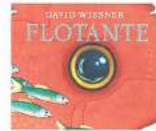
Segueix-nos a:

<https://www.facebook.com/igofadesdelama>
<https://www.instagram.com/familialecturamenorca/>

La curiosa llibreria

La curiositat és aquesta qualitat que ens fa despertar els sentits. Així és. I quan aquest despertar és provocat per un conte, el "tuguruc" és tan gran que no podem fer més, ni menys tampoc que obrir-lo. Aquesta cosa rara i estranya la trobarem a aquest petit i gran àlbum que comença a una llibreria especialitzada en llibres sobre llibres i acaba sense vendre'n cap, tot passant per unes indicacions de com embolcallar cada història. Ans ja sabem que els contes són pura màgia i produeixen efectes inesperats, si no s'empaqueten com cal. Hi anem?

Flotant

Flotant (entre mars diversos) a partir d'una onada que porta als peus d'un infant una antiga càmera submarina. Aquí comença aquesta aventura il·lustrada que ens endinse al món fantàstic i surrealista de la narració sense paraules. Llegir la imatge és i esdevé màgia quan obrim la primera pàgina d'aquest àlbum imprescindible per a infants, joves i famílies. Una història dins d'una història, dins d'una història, dins d'una història... **Hi entrem juntes?**

Tangram gat

El tangram és un joc xinès que consisteix a formar siluetes de figures amb una sèrie de peces donades. Tot i que la paraula tangram no surt a tots els diccionaris és real. Com també ho és aquest gat format de figures formades sense encaicats ni sobreposats que esdevé una proposta molt original que construeix una narració sobre el joc. Amb diferents nivells i propostes, algunes reals i algunes imaginàries amb les quals podem jugar amb la literatura anticipant-nos als personatges que aniran apareixent. I més!

Ve de la pàgina anterior

A manera de figura dibuixada en un paper que anem retallant per fer cada realitat, quatre dels nostres municipis ja tenen consolidats el Grups de Lectura Juvenil pertanyent: Maó, Alaior, Ferreries i Ciutadella de Menorca. I ben prest n'hi haurà un cinquè. Un pentàgon exponencial que evidenciarà l'efecte de l'acció de fomentar, mes a mes, amb el dia de trobada marcat a les agendes adolescents i preadolescents.

El plaer de la lectura i el coneixement que se'n deriva és un logarítmic natural. I més. A Ciutadella, el Consell Infantil va ser l'impulsor, fa cinc anys, del Grup de Lectura, amb una implicació del cent per cent vers la reivindicació d'un espai on parlar de llibres. A Ferreries, les trobades amb el Grup de Lectura han sigut l'origen d'un grup de Teatre Social Juvenil, que es diu ràpid i es fa a poc a poc, el Casal Jove

s'hi ha implicat i...et voilà, ja tenim un altre modus d'expressió propiciat pel sistema verbal, amb possibilitats de passar a l'acció. A Alaior s'ha despertat una incipient il·lusió per l'escriptura, i comença a ésser, i a mostrar-se, i esdevindrà taller. I a Maó, les persones més joves del municipi són les que escullen una bona part del fons juvenil de la Biblioteca, amb recomanacions, desiderates i compra en directe a les nostres llibreries, de dret a l'objecte llibre, el qual, com ja sabem, esdevindrà una nova finestra cap al Món, que donarà entrada a la llum i a l'aire, provinent de noves perspectives, geomètriques o sense geometritzar. I fins i tot s'inventaran verbs.

De què depenen explícitament aquestes circumstàncies d'implicació? És evident que del conjunt de pràctiques propiciades per la Biblioteca Pública amb el col·lectiu més joves. No per crear costum, sinó complicitat.

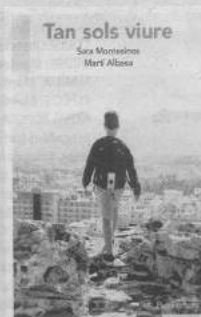
Per què val la pena que el llegeixis? Per obrir una finestra al món, per guaitar-hi i saber què passa més enllà; per conèixer, per opinar, per dir, per no dir, per fer silenci o perquè esdevingui el crit.

La Ràbia
Lolita Bosch

La ràbia és un volcà petit. Un trampolí des d'on no s'hi veu l'aigua, una cua de gent al teu darrere que s'assemblen massa entre ells i et criden tots alhora.

Salta! salta! salta! La ràbia és un diable desbocat dins del teu cos. Una pedra que s'assembla molt a l'odi. Però odiar no ben bé és així. Odiar és allunyar-se de tot. Odiar és anar-se'n. Marxar. Fugir. Perdre. Una novel·la escrita en primera persona, que barreja fets ficcionats i fets reals, que ens dona peu a parlar de moltes coses, entre elles, la sort que en tenim, de poder expressar-nos mitjançant la literatura.

Tan sols viure
Sara Montesinos

Segons l'article número 13 de la Declaració Universal dels Drets Humans, totes les persones tenim dret a entrar i sortir del nostre país quan vulguem. Per desgràcia, l'actualitat ens confirma que no és així per tothom. Un títol amb tres paraules esdevingudes un crit de valentia i esperança, un crit a la lluita i l'esforç per una vida millor, un crit pel dret a migrar. Un so penetrant llançat per deu joves que han migrat sols i soles durant la infància i l'adolescència i han sigut capaces d'explicar-ho.

Exploradors, al poema
Josep Pedrals

Quan les paraules provoquen infinites associacions imaginatives, esdevé l'exhortació a l'aventura. A partir de les propostes de Pedrals, probablement descobrirem que la poesia és divertida i curiosa i interessant. I d'una manera probable ens animarà a crear. Certament ens perdrem en la multiplicitat de propostes del taller i d'una manera certa ens retrobarem amb el nostre propi poema, aquell que hem guardat tant de temps vés a saber on.

Frankenstein
Mary Shelley

El prometeu modern o, com es coneix a peu de carrer, Frankenstein, un personatge que ens commou perquè està sol, miserablement sol davant del seu creador. Què es pot esperar d'aquesta novel·la gòtica? Una especulació romàntica? Una visió de la mecanització extrema? El que si podem esperar són un caramull de pistes del nostre avui i l'evidència que la por que tenim com a humans al fet d'estar sols, ens acompanya.

Il·lustració 40: 16.12.20

12 **SOMIATRUITES**

LLEGIM EN FAMÍLIA

Aaaa

Sabies que alguns contes, però no tots, tenen ales?

Aquelles extremitats que, juntament amb una altra d'igual, els serveix generalment per a volar. Uns tenen les ales esteses, altres donen ales i coratge, d'altres dormen amb el cap sota l'ala i els més agosarats estenen les seves pàgines de bat a bat.

A la Biblioteca n'hi trobaràs de tota mena, ens enlairem juntes?

Trencaclosques

Milers de milions d'animals i persones viuen al món, al cel i també més enllà dels núvols, com si cada part d'aquest immens nombre fos una peça d'un trencaclosques infinit. Hi ha alguna cosa, però, en el que som iguals: tothom és diferent. Amb un enfocament original, utilitzant capses de cartó, pintades i encaixades, esdevé tot un món d'identitats diferents que s'interrelacionen.

Ubú

L'autor del conegut llibre *Quatre petites cançons de no res* ens presenta aquesta nova història, amb el mateix format editorial que l'anterior, el qual emmarca un nou viatge per la literatura de les formes, una manera de deixar volar la imaginació sense atendre a les dimensions narratives estàndards. Tot plegat, una reflexió sobre la pau, la memòria històrica i les responsabilitats socials amb un àlbum il·lustrat per a persones de 0 a 1500 anys!

Volan quan volen

La poesia ens fa volar, i aquí ho fa a través de personatges que formen part del nostre imaginari: monstres, llops i en Frankenstein mateix, apareixen i desapareixen quan volen, sense necessitat de passar pàgina. Ja ens ho diu el títol a manera d'avís: "volan quan volen i quan no volen és perquè no volen". I ja està.

SOMIATRUITES **13**

A la cua

Deixem volar la imaginació per indagar per què 50 animals fan cua; uns amb més paciència que d'altres, tot sigui dit! Esperen l'esdevenir d'alguna cosa, potser? Per què s'apilonen si al davant hi ha espai lliure? Hi ha tantes possibilitats que abans de compartir aquest petit conte amb un gran, gran esdeveniment final, podríem jugar a imaginar-ne, diguem-ne, un centenar.

El ninot de neu

Màgia? Sí, màgia i més màgia a través de les imatges que varien de mida amb relació al clima narratiu. Tons suaus. Absència de paraules. Tal vegada així és tot abans d'emprendre el vol cap al món de la fantasia. Sigui com sigui, aquest àlbum té un final del tot encertat. I el pots descobrir tot llegint i també descobrint l'adaptació al cinema amb el títol "The Snowman", un clàssic d'aquestes dates.

Travessia

Vet aquí un viatge de llums i ombres que ens recorda els fantàstics àlbums il·lustrats de Swan Tan. En un temps de travessies, de viatges per oceans i profunditats, probablement haurem d'aprendre a fer vaixells amb tota mena de materials i ensomnis. Ja tens el teu? Si encara no t'hi has posat, agafa't al lloc i comença el teu viatge a manera de travessada.

Segueix-nos a:
<https://www.facebook.com/agafadesdelama> - <https://www.instagram.com/familialecturamenorca/>

de la llengua catalana
 BPM
 Menorca
 35 anys
 Xarxa de Biblioteques de Menorca
 CONSELL INSULAR DE MENORCA

Il·lustracions 43 a 53 col·laboració amb la revista Útil

BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ
 LIBRES EDITATS A MENORCA.

PAU SALORT
 Director de la Biblioteca Pública
psalort@bibliomao.es

IV JORNADES DE CULTURA POPULAR I TRADICIONAL DE LES ILLES BALEARS.

Consell Insular de Menorca.
 Menorca, 2019

Recull de comunicacions que es varen fer a les Jornades de Cultura Popular i Tradicional de les Illes Balears. És molt important que no solament es facin jornades, conferències i debats, sinó que també ho és que finalment es transformin en llibres que puguin ser consultats en qualsevol moment. La publicació divideix les col·laboracions en tres grups: realitats persistents; alternatives i noves realitats; i visions i perspectives. Podeu llegir comunicacions dels menorquins Pilar Vinent, Josep Portella i Antoni Camps, i d'altres autors balears i catalans que parlen d'un patrimoni que està protegit per la llei i que entre tots no hem de deixar que desaparegui.

LA MEMÒRIA INDUSTRIAL DE MENORCA

Alfons Méndez Vidal
 Menorca, 2019

Aquest magnífic llibre de la col·lecció Cova de Pala de l'IME recull les comunicacions presentades a les Jornades de Patrimoni Industrial de Menorca celebrades el novembre de 2015. Crec que ha sigut una molt bona idea publicar les conferències que s'hi van dur a terme i que ara podrem llegir i conservar per sempre. N'Alfons Méndez, coordinador de les jornades, va aconseguir que uns vint investigadors vinculats al patrimoni, i fins i tot algun empresari, realitzessin estudis de casos particulars que junts ens deixen una informació molt important per a conèixer l'activitat industrial a Menorca.

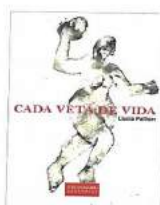
BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

NOVETATS I LLIBRES
EDITATS A MENORCA

PAU SALORT

Director de la Biblioteca Pública
psalort@bibliomao.esBAR
INFANTALluís Real.
Text introductor
d'Héctor Pons.
Edicions Imatge.
2020.

Lluís Real, fotògraf maonès de reconegut prestigi que sobrepassa la insularitat, ha publicat en molt poc temps dues obres que retraten la seva ciutat natal: **Passió i Bar Infanta**. Ambdues tenen una gran qualitat fotogràfica, la seva edició està molt ben feta i aporten imatges, que com es pot llegir al final de Bar Infanta, retraten la puresa i l'ànima interior de les coses i de les persones. La més recent d'aquestes dues obres que volen retratar Maó és Bar Infanta. Un local on la gent no solament va a cantar de forma coral sinó que també és un lloc on les persones es troben en comunitat de forma lúdica per sentir-se vius, cosa que ara apreciem molt més que abans.

CADA VETA
DE VIDALluís Palliser.
Pròleg de Jordi Roig Pi i
epíleg de Pere Gomila.
Stonberg Editorial.
Barcelona, 2020.

Primer poemari de la maonesa Lluís Palliser. Cal dir que l'agombolen dos grans poetes, Jordi Roig a la introducció i Pere Gomila a l'epíleg. Aquests parlen meravelles de la poesia de la Lluís, que fins ara coneixíem per la seva activitat cultural sobretot en àmbits musicals, però que ara haurem de tenir molt en compte i restar a l'espera de la seva producció poètica futura. Cada veta de vida és un poemari que consta de sis seccions amb diferents temàtiques i mètriques però que té com a fil conductor el temps, segons Gomila. Agafeu un poc del vostre temps per llegir, reflexionar i gaudir d'aquest poemari i de les explicacions que l'acompanyen perquè val molt la pena fer-ho.

XARXA DE BIBLIOTEQUES DE MENORCA

35 anys Xarxa de Biblioteques de Menorca

ACOMPANYAMENT DIGITAL: NOU PROGRAMA D'ALFABETITZACIÓ INFORMACIONAL

«Acompanyament digital» està orientat a aquells ciutadans que necessitin un suport, acompanyament o aprenentatge en la cerca d'informació, la realització de tasques electròniques o bé amb la utilització de les eines tecnològiques. L'objectiu és facilitar que les persones arribin a ser autònomes i el servei el pot utilitzar qualsevol ciutadà.

La persona que dona aquest servei de suport és un formador amb coneixements informàtics i habilitats per realitzar tasques diverses a Internet, i amb coneixements de català, castellà i anglès.

El servei s'organitza mitjançant cita prèvia i també s'atendrà consulta al moment si es disposa de temps. Qualsevol persona interessada pot dirigir-se a la biblioteca per informació.

El programa va començar el 23 de novembre, amb una fase

pilot que s'ha posat en marxa a quatre biblioteques i que durarà uns dos mesos. Aquest servei s'oferirà en un inici a les següents biblioteques i horaris:

MAÓ:
Dimarts, de 10.00 a 13.00 h.

CIUTADELLA:
Dijous, de 17.00 a 20.00 h.

ALAIOR:
Dijous, de 10.30 a 12.30 h.

ES CASTELL:
Dimarts de 17.30 a 19.30 h.

En una segona fase s'espera poder oferir aquest servei a la resta de biblioteques.

BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

NOVETATS I LLIBRES
EDITATS A MENORCA

PAU SALORT

Director de la Biblioteca Pública
psalort@bibliomao.esUNA LLAMPADA
VIVA.
FARS I FAROLERS
MENORQUINSRaquel Iniasta
i Benedicto.
IME
Col·lecció Cova
de Pala núm. 41.
Menorca, 2020.

Raquel Iniasta va obtenir una beca de l'IME l'any 2015 i aquest llibre és el resultat d'aquell estudi. La jove autora gaudeix d'un currículum espectacular i un poc allunyat del tema que s'exposa al llibre, tot i que llegides unes pàgines hom s'adona que a na Raquel li apassiona el tema tant dels fars com a element arquitectònic, com els farolers com a persones properes als fars i a la seva forma de vida passada i actual. Segur que aquestes torres tan fotografiades i icòniques mereixen un millor coneixement per part dels menorquins i aquest llibre us aportarà bona part del que es pot saber sobre ells i sobre els que en tenien cura i els feien funcionar, els farolers.

ANARQUISME I
LLIUREPENSAMENT
A MENORCA
1898-1923Catalina Martorell Fullana.
Pròleg de Pere Alzina Seguí.
Calumnia Edicions.
Col·lecció Obliuades, 1.
Ciutat de Mallorca, 2020.

Estudi molt interessant d'una jove historiadora mallorquina que ja té algunes publicacions sobre el moviment llibertari a les Balears. Temàtica ja tractada per altres historiadors com ara Casasnovas, Portella o Quintana, però probablement aquest estudi conté el més essencial del que s'ha de saber d'aquest pensament a Menorca fins a la dictadura de Primo de Rivera. L'anarquisme, com bé diu al pròleg Pere Alzina, ha passat a ser sinònim de desordre, vagues i actes violents, gràcies a que el conservadorisme ha fet tot el que ha pogut perquè això sigui així. Podem comprovar que era un moviment pacifista i igualitari molt present sobretot a la part de llevant de Menorca.

BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

NOVETATS I LLIBRES
EDITATS A MENORCA

PAU SALORT

Director de la Biblioteca Pública
psalort@bibliomao.es

DIES ASSENyalATS

Ismael Pelegrí i Pons.
Pròleg de Joel Bagur i
Alex Villeyra.
Institut Menorquí
d'Estudis, Col·lecció
Petit Format núm. 41.
Menorca, 2020.

Ismael Pelegrí, filòleg, professor, poeta, membre de l'IME i un dels editors del bloc Xalandria, ens mostra la seva faceta d'escriptor en prosa a través de tretze peces, totes al voltant dels dies assenyalats de Nadal i de les festes de Sant Joan i de Gràcia, ben divertides i d'àgil lectura. Però, malgrat el to utilitzat, una vegada llegides et fan reflexionar sobre com afrontem cada any les festes familiars o de caire més social cadascú de nosaltres o amb la nostra família o grup d'amics. Solament li demanaria a l'autor que segueixi analitzant les festes que no ha esmentat i que ell ben coneix, i que ben bé tindrien cabuda en una segona part que seria ben interessant.

ESQUITXOS RADIOFÒNICS

Recull de xerrades setmanals a Radio Popular (1997-1999).
Gabriel Julià Seguí.
Col·lecció Jamma, 17.
Editat per Miquel A
Anglada Marqués.
Menorca, 2020.

Aquest llibre és una raresa bibliogràfica, tal com explica al pròleg Miquel À. Limón, perquè no tenim a Menorca gaires llibres que recullin comentaris o opinions radiofòniques. Per això és d'agrair el fet d'haver aconseguit ajuntar tots els esquixos que va fer durant dos anys per la ràdio en Gabriel Julià. Escoltar-lo és un plaer pel seu ample ventall de coneixements -quan tingueu alguna oportunitat aneu-lo a veure a alguna conferència- i poder-lo llegir i rellegir encara és millor. El ventall de temes és molt gran perquè es tractava de petits comentaris i segur que algun encara és ben vigent malgrat hagin passat més de vint anys des de la seva emissió.

BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

NOVETATS I LLIBRES
EDITATS A MENORCA

PAU SALORT

Director de la Biblioteca Pública
psalort@bibliomao.es

ESCRITS LAÏCISTES. UNA PROPOSTA PER A LA CONVIVÈNCIA

Articles de Salvador
Castelló Carreras.
Edició a cura de Nel
Martí.
Ciutadella, 2020.

Nel Martí, professor, escriptor i polític, edita aquest recull d'articles escrits per Salvador Castelló al diari Última Hora. Castelló, que dedicà tota la seva vida professional a la docència a l'IES Joan Ramis i Ramis, on fou professor de Martí i de molts joves com jo mateix, exposa a aquests articles temes relacionats amb la laïcitat i la religió, així com també la relació d'aquesta amb l'ensenyament i el paper de l'església dins un estat teòricament no confessional. La lectura dels articles de Salvador Castelló ens mostra què en són de vells alguns temes no resoltos al nostre territori, i per altra banda, ens permet tornar a escoltar a un gran humanista.

150 ENIGMAS Y JUEGOS DE HISTORIA PARA VIAJAR EN EL TIEMPO

Miquel Capó Dolz.
Editorial Montena.
Madrid, 2020

Miquel Capó publica aquest llibre d'enigmes, en aquest cas relacionats amb la història. Professor de secundària, s'ha especialitzat en aquests tipus de llibres que presenten reptes que s'han de solucionar mitjançant l'enginy del lector, que com diu a la coberta del llibre pot estar comprès entre els 9 i els 99 anys. Aquesta sèrie de llibres està traduïda a diverses llengües, entre d'altres els xinès, i s'han venut centenars de milers dels seus llibres arreu del món. Durant l'estiu, i les possibles etapes de confinament a casa, els llibres de Miquel Capó poden ser una bona ocasió per sumar els esforços de tota la família per resoldre alguns dels enigmes als que ens repte.

BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

NOVETATS I LLIBRES
EDITATS A MENORCA

PAU SALORT

Director de la Biblioteca Pública
psalort@bibliomao.es

**DESCRIPCIÓ
GEOGRÀFICA I
ESTADÍSTICA DE
L'ILLA DE MENORCA**

2a edició.
C.F.H. Lindemann.
Editat per l'Institut
Menorquí d'Estudis.
Menorca, 2020.

Aquesta obra realitzada pel capellà alemany Lindemann explica aspectes molt interessants de Menorca vists des del punt de vista d'una persona que acompanyava un regiment de soldats de Hannover al servei del Regne Unit cap allà l'any 1775. Aquesta nova edició manté el pròleg del geògraf Tomàs Vidal, l'aproximació històrica de l'historiador alemany Wilhem Ziehr i té com afegit un epíleg de Rita Pabs, filla de Lothar Pabst, coordinador de la primera edició i impulsor del projecte. En definitiva és una lectura ben interessant que ens mostra com era Menorca durant la dominació britànica i com ens veien aquells "turistes" del segle XVIII.

**LES ESCOLES
RURALS
"OBLIDADES"
DE MENORCA**

Adolf Sintès.
Editat per S'Auba.
Sant Lluís, 2020.

Intens treball de documentació per donar testimoni a unes escoles que com ell mateix manifesta han estat oblidades. Aquest acull tots els articles que l'autor ha anat publicant a la premsa local. La recerca de n'Adolf resulta molt interessant perquè no havia estat estudiada a fons per ningú malgrat la importància del que van significar aquestes escoles per a molts infants no podien anar als centres educatius dels pobles. Adolf Sintès recull també una important documentació gràfica d'aquestes escoles, moltes de les quals ja no existeixen o tenen altres usos, i dels alumnes que les gaudiren. Ben segur que fullejant el llibre trobareu persones conegudes.

BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

NOVETATS I LLIBRES
EDITATS A MENORCA

PAU SALORT

Director de la Biblioteca Pública
psalort@bibliomao.es

**L'ARXIU POPULAR
DE JOSEP
PONS LLUCH**

Diversos autors.
Quaderns de Folklore
núm. 126/127.
Col·lecció els nostres
autors (1).
Edició del Col·lectiu
Folklòric de Ciutadella.
2020.

El col·lectiu folklòric de Ciutadella enceta una nova sèrie dedicada al reconeixement dels autors folkloristes del segle XX. Pons Lluch, en Bep Padet, fou arxiver municipal de Ciutadella i un dels majors coneixedors de la festa de Sant Joan i del refranyer popular menorquí, que es publicà als Quaderns de folklore l'any 1993. Al llibret es poden llegir textos referits a Pons Lluch de Josep Portella, Josep Pons Fraga i Joan F. López Casasnovas, i també del propi Pons Lluch i dels seus fills Antoni i J. Bosco, que ens expliquen com va ser la seva vida i el que el va motivar a fer els seus estudis. Per altra banda, també es mostren textos del seu arxiu popular.

**PASQUAL
CALBÓ I CALDÉS.
OBRA CIENTÍFICA.**

A cura d'Antoni Roca
Rosell, Josefina Salord i
Joan Lluís Torres. Edició-
Maria Toldrà i Sabaté.
Editat per IME, CIM,
IEC, UIB, IEB i l'Institut
d'Indústries Culturals de
les Illes.
2020

L'any 2017 va ser declarat any Calbó i d'aquell esdeveniment ara en deriva el primer volum de l'obra científica d'aquest il·lustrat menorquí que visqué entre els anys 1752 i 1817. Josep Miquel Vidal inicià el projecte d'editar l'extens manuscrit que havia realitzat Pasqual Calbó, i en motiu d'aquesta efemèride l'edició va ser reiniciada per l'IME. Un equip d'experts han revisat i prologat aquest primer volum per a entendre'l i posar-lo a l'abast del lector. Els 700 manuscrits originals s'editaran en tres volums, i en aquest primer es fa esment a la part de matemàtiques pures. Es tracta d'un obra magna i cabdal per entendre a Calbó i el seu temps en la seva llengua pròpia.

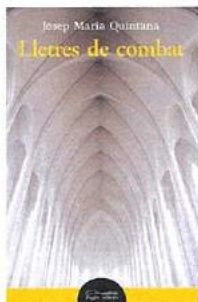

BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

NOVETATS I LLIBRES
EDITATS A MENORCA

PAU SALORT

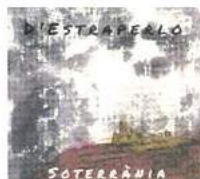
Director de la Biblioteca Pública
psalort@bibliomao.es

LLETRES DE COMBAT

Josép Mª Quintana
Petrus.
Pagès Editors.
Barcelona.
2020

Novella basada en la reflexió envers la religió que ha estat publicada per Pagès Editors amb repercussió a tot l'espai de parla catalana. En aquest cas, Quintana utilitza una estructura basada en la comunicació epistolar entre dos germans que tenen una forma molt diferent d'entendre la religió sent un partidari de la teologia de l'alliberament i l'altra de l'ortodòxia. Aquest és un debat que transcorre per escenaris que passen per la Guerra Civil i per altres espais com el Concili Vaticà II. Quintana ens endinsa en una novel·la que aporta molt coneixement i reflexió per conèixer millor la història del pensament religiós.

SOTERRÀNIA

D'estraperlo.
Disc Compacte.
2020

En aquesta ocasió recomanarem un disc compacte realitzat pel grup menorquí d'Estraperlo. Ja fa un temps que per les xarxes circula una de les cançons d'aquest disc que es va enregistrar en part a la Biblioteca de Maó un dia de molta pluja del mes de setembre i des de no fa gaire es pot comprar el disc compacte amb totes les cançons. Es tracta d'un grup de músics amb molta experiència en la música folk que han realitzat un treball molt interessant que engloba temes amb lletres de poetes menorquins, d'altres de grups i autors estrangers i algunes peces de producció pròpia. Esperem que ben prest els puguem escoltar en directe.

BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

NOVETATS I LLIBRES
EDITATS A MENORCA

PAU SALORT

Director de la Biblioteca Pública
psalort@bibliomao.es

LA DONA A MENORCA A L'ÈPOCA MEDIEVAL (SEGLES XIII-IV)

Jaume Sastre Moll.
Editat per Jaume Sastre.
Menorca, 2018

La situació d'inferioritat de la dona respecte l'home i les dificultats que ha tingut el gènere femení al llarg de la història venen de lluny. En Jaume ens explica la situació de la dona durant les diferents etapes de la vida i també en diferents estats civils i situacions econòmiques, mostrant alhora casos concrets a la societat menorquina. No es tracta d'un tractat gruixut d'història sinó d'una síntesi amena que ens dibuixa clarament quina era la difícil situació de les dones que ens fa veure que hem avançat molt avui dia, malgrat encara tinguem alguns homes que no han entès que la democràcia ens fa igual a tots.

NA BRESCA, UNA ABELLA

Text: Adrià Pons
Il·lustracions: Maria Melià.
GOB Menorca
Triagle Books, Menorca.
2019

L'abella Bresca és l'animaló que protagonitza el llibre editat pels serveis educatius del GOB Menorca. Ben segur ja coneixeu a na Tris Tras, en Punxes, en Fosquet, na Mordala i en Taques, que són els animals que ja han tingut una història a aquesta col·lecció. En aquest cas, na Bresca, una abella exploradora, ens mostra la importància del paisatge de Menorca per als insectes i la seva importància per a la sostenibilitat de l'illa. Com és habitual, el llibre per una banda està dirigit a la lectura dels infants i, per altra banda, aporta informació perquè els adults puguin ajudar a entendre millor la vida de l'animaló del conte.

BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

NOVETATS I LLIBRES
EDITATS A MENORCA

PAU SALORT

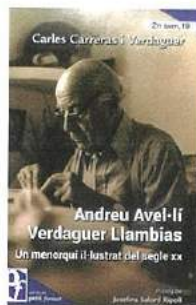
Director de la Biblioteca Pública
psalort@bibliomao.es

BLAU. QUÈ AMAGA L'HORIZÓ.

Laia Roca i
Mònica Ortega
Il·lustracions de
Gemma Aguiasca.
Pol·len Edicions.
Barcelona, 2019.

Blau és un llibre infantil editat a Barcelona que tracta un tema molt actual i dramàtic massa oblidat, la pèrdua de vides humanes a la Mediterrània. Na Mònica Ortega, una de les seves autores, que és menorquina, ens l'ha fet arribar a la biblioteca perquè els fillets menorquins el puguin llegir i també s'adonin del drama que passa just a la seva vora. L'edició s'ha fet a través d'un finançament popular i els fons que recapti es destinen íntegrament a l'organització Open Arms. Als infants també se'ls han d'explicar les injustícies perquè ells puguin lluitar per un món millor, i aquest llibre ho fa magníficament.

ANDREU AVEL·LÍ VERDAGUER. UN MENORQUÍ IL·LUSTRAT DEL SEGLE XX.

Carles Carreres
i Verdaguier.
IME
Col·lecció Petit Format.
Menorca, 2019

Carles Carreres, maonès catedràtic emèrit de Geografia a la Universitat de Barcelona, realitza aquest magnífic retrat del seu avi Andreu en un Petit Format de l'IME que és prologat per Fina Salord. Hom podria pensar que es tracta d'una biografia feta per un net que idealitza el seu avi i que solament té interès per a la família i el seu entorn, però ben al contrari. Estem massa acostumats a llegir les vides dels grans personatges quan són les vides de les figures "menors" les que creen els teixits culturals dels entorns més locals com el nostre. La vida de n'Andreu també ens ajuda a conèixer millor el segle passat.